БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 117 (17.399). ● 24 май 1979 йил, пайшанба ● Баҳоси 2 тийин.

СССРНИНГ ЛОНДОНДАГИ МИЛЛИЙ ВИСТАВКАСИ ТОМОШАБИНЛАРИГА

СССРнинг Лондондаги миллий виставкаси томошабинларини сидқидилдан табриклайман ва фурсатдан фойдаланиб Буюк Британиянинг барча гражданларига энг яхши тилакларни йўллайман.

Бу виставка сизларнинг давлатимиз ҳаёти билан, совет халқининг Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин ўтган давр мобайнида иқтисодий, социал ва маданий соҳаларда эришган ютуқлари билан яхшироқ танишиб олишингизга имкон беради, деб умид қиламан. Бугунги Совет Иттифоқи — юксак даражада ривожланган индустриал давлат, чинакам сиёсий, социал ва миллий тенглик мамлакати, қарийб 50 йилдирки, ишсизлик тугатилган мамлакатдир. Сизлар виставкада Совет Иттифоқи халқларининг тинч ижодий меҳнати вужудга келтираётган нарсаларнинг бир бўлакчасини кўрасизлар. Бу виставка совет кишилари тинчликка ва кенг халқаро ҳамкорликка астойдил интилаётганлигининг рамзи сифатида қабул этилаверсин.

Лондонда совет миллий виставкаси ўтказилаётганлиги кейинги йилларда Совет — Британия муносабатларини ривожлантиришда бирмунча силжишга эришилганлигидан яққол далолат беради. Бу муносабатлар ғоят хилма-хил соҳаларда — экономика, савдо-сотиқ, фан ва техника, медицина, маданият ва бошқа соҳаларда бизнинг иккала мамлакатимиз ўртасида эришилган битимлар ва аҳдлашувлар асосида ривожланмоқда.

Биз Буюк Британия билан ҳамкорликни кенгайтириш ва чуқурлаштириш йўлини, Британия томони ҳам худди шундай истак билдирган тақдирда, албатта, бундан буён ҳам давом эттиришга тайёрмиз.

Ўйлайманки, СССРнинг Лондондаги миллий виставкаси, шунингдек, у билан бир вақтда ўтказилаётган совет фани ва техникаси кунлари сингари совет халқи билан Британия халқининг бахт-саодати йўлида, Европада ва бутун дунёда тинчлик манфаатлари йўлида мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликни янада ривожлантириш ишидаги муҳим қадам бўлади.

Л. БРЕЖНЕВ.

БИРЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ТИЛИ

«Рус тили — СССР халқлари дўстлиги ва ҳамкорлиги тили» мавзуидаги Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси Тошкентда ўз ишини давом эттирмоқда

23 май эрталабки ялпи мажлисда докладлар ва қўшимча докладлар муҳокама қилинди. Нотиқлар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев конференция қатнашчиларига йўллаган табрикномаси жуда катта аҳамиятга эга эканлигини якдиллик билан таъкидладилар. Леонид Ильичнинг мамлакатимиз экономикаси яхлит халқ хўжалик комплексига айланган, янги тарихий бирлик — совет халқи вужудга келган ривожланган социализм шароитида рус тилининг коммунизм қурилишида, янги инсонни вояга етказишда миллатлараро алоқа тили сифатидаги роли объектив равишда ошмоқда, деган сўзлари ишимизнинг программасидир, дейишди нотиқлар. Табрикномада она тили билан бирга барча совет кишиларининг муштарак тарихий мулки, деб ихтиёрий равишда қабул этилган рус тилини яхши билиш совет халқининг сиёсий, иқтисодий ва маънавий бирлигини янада мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб айтилган принципиал муҳим қоида дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

Конференция қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежневнинг мамлакатимиз миллат ва элатларининг тиллари ролига юксак баҳо берганлигини зўр мамнуният билан қабул қилдилар. Бу миллат ва элатлар тенг ҳуқуқли ва эркин ривожланиб, бир-бирини бойитиб, социалистик мазмуннинг таркибий муштараклиги билан бирлашган миллий маданиятларнинг тараққиётига хизмат қилмоқда. Сўзга чиққан нотиқларнинг нутқлари Лениннинг мамлакатимиздаги ҳар бир граждан «Улуғ рус тилини ўрганиш имкониятига эга бўлиши»га эришиш тўғрисидаги орзуси муваффақиятли ушалаётганлигини яққол кўрсатди. Тошкентда ўтказилаётган ҳозирги илмий учрашувнинг бу[..]н иши ҳам, деб таъкидлаш[..] нотиқлар, мана шу олижаноб вазифани ҳал этишга қаратилгандир.

Конференцияда таъкидлаб ўтилганидек, КПСС XXV съезди қарорларига, партия ва ҳукуматнинг мактаб тўғрисидаги қарорларига мувофиқ кейинги йилларда мамлакатимизда миллий мактабларда, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида она тили билан бирга рус тилини ўқитиш ва ўрганишни такомиллаштириш учун кўпгина ишлар қилинди. Сўзга чиққан нотиқлар бу ишни атрофлича анализ қилиб, бу борада тўпланган тажрибани баҳам кўрдилар, рус тилини комплекс ўқитиш самарадорлигини янада ошириш, шу проблемаларни ҳал этиш билан боғлиқ барча бўғинлар фаолиятини яхшилаш йўллари тўғрисида гапирдилар. Ҳали мавжуд камчиликларни тезроқ тугатишга, ташкилотчилик, педагогик ва илмий фаолиятни яхшилашга, рус тили юқори сифатда ўқитилиши ва ўргатилишини таъминлашга қаратилган конкрет, амалий таклифлар киритилди.

Ялпи мажлисда Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **С. Н. Имашев**, Белоруссия ССР қишлоқ мактабининг ўқитувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Н. И. Ковалец**, Грузия ССР маориф министри **О. Д. Кинкладзе**, Озарбайжон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг раиси **Т. Г. Оллохбердиев**, Литва Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Л. К. Шепетис**, Молдавия ССР олий ва ўрта махсус таълим министри **В. А. Кердиваренко**, Латвия ССР маориф министри **М. Я. Карклинь**, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **К. Н. Қулматов**, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Г. Б. Бобосодиқова**, Арманистон ССР маориф министри **С. Т. Ахумян**, Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **М. М. Муллаева**, Эстония Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири **Э. Р. Гречкина**, Вильнюс педагогика институти рус тили кафедрасининг мудири профессор **К. В. Мустейкис** сўзга чиқдилар.

Нутқларда рус тилини ўқитишни ташкил этиш масалаларига катта эътибор берилди. Иттифоқдош республикаларда рус тилини жуда ёшликдан — болалар боғчаларида, умумий таълим мактабларининг тайёрлов синфларида ўрганиш кенг оммалашаётганлиги қайд этиб ўтилди. Икки тилда ўқитилаётган мактаблар, рус тили кўпроқ ўргатилаётган мактаблар ва синфлар тобора кўпаймоқда. Иттифоқдош республикаларнинг бир қанча олий ва ўрта махсус ўқув юртларида айрим предметларни рус тилида ўқитиш одат тусига кирмоқда. Ўқитувчиларни назарий ва амалий жиҳатдан тайёрлашда муайян муваффақиятларга эришилди, миллий мактаблар учун рус тили дарсликларининг мазмуни ва методик асоси яхшиланди. Турли синфлар учун рус тилидан типовой программалар, миллий педагогика билим юртлари ва олий ўқув юртлари учун программалар, шунингдек, ўқитувчилар малакасини ошириш системаси учун тавсиялар ва типовой программалар ишлаб чиқилган.

Айни вақтда, дейишди нотиқлар, рус тилини эгаллаш йўлида ўсиб бораётган ижтимоий эҳтиёж, она тили билан бир қаторда рус тилини ихтиёрий ўрганиш истаги ҳали ҳамма ўқув юртларида ҳам, айниқса, ўқитишнинг бошланғич босқичида, қишлоқлардаги бир қанча умумий таълим мактабларида тўлиқ қондирилмаяпти. Шу муносабат билан рус тилини ўқитиш соҳасидаги педагог кадрларни, юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш савиясини янада ошириш зарурлиги таъкидлаб ўтилди. Дарсликларни, методик қўлланмаларни такомиллаштириш учун, педагогика фанининг практика билан алоқасини мустаҳкамлаш, энг яхши ўқитувчилар ва педагогик коллективларнинг рус тилини ўқитиш соҳасидаги тажрибасини кенг оммалаштириш учун ҳали кўп иш қилиниши кераклиги тўғрисида ҳам айтиб ўтилди.

Барча миллатларга мансуб совет кишиларининг рус тилини ўрганиши бизнинг мамлакатимизда ҳамма ғамхўрлик қиладиган ва эътибор берадиган иш бўлиб қолди. Конференция қатнашчилари бу фикрни ривожлантириб, шуни таъкидладиларки, иттифоқдош республикаларнинг партия, совет, жамоат ташкилотлари, министрликлари ва идоралари партия ва ҳукумат қарорларига, Леонид Ильич Брежнев билдирган истакларига амал қилиб, рус тилини — СССР халқлари дўстлиги ва ҳамкорлиги тилини ўқитиш ва ўрганиш соҳасидаги барча ишлар савиясини янада баланд кўтармоқ учун мумкин қадар кўпроқ куч-ғайрат сарфлайдилар.

Шу куни секцияларнинг иши бошланди.

СССР маориф министрининг ўринбосари **М. И. Журавлева** раҳбарлик қилаётган секция мажлисида мактабгача ёшдаги болаларни рус тилини ўрганишга тайёрлаш масалалари кўриб чиқилмоқда. СССР маориф министрининг ўринбосари **В. М. Коротов** бошчилик қилаётган секцияда миллий умумий таълим мактабларида рус тилини ўрганиш ва ўқитишни такомиллаштириш проблемалари муҳокама этилмоқда. СССР олий ва ўрта махсус таълим министрининг ўринбосари **Н. С. Егоров** раҳбар бўлган секция муҳокамасига иттифоқдош республикалар олий ва ўрта махсус ўқув юртларида рус тилини ўқитишни такомиллаштириш масалалари қўйилган. СССР маориф министрининг биринчи ўринбосари **Ф. Г. Паначин** раҳбарлик қилаётган секцияда «Миллий мактаблар учун рус тили дарсликлари ва ўқув қўлланмалари» мавзуида фикрлашиб олинмоқда.

СССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети раисининг ўринбосари **П. Д. Селиванов** раҳбарлигидаги секциянинг иши ҳунар-техника таълими ўқув юртларида рус тилини ўрганиш ва ўқитишни яхшилашга бағишланган. СССР Маориф министрлиги коллегиясининг аъзоси, ўқув юртлари бошқармасининг бошлиғи **В. К. Розов** бошчилик қилаётган секция мажлислар кун тартибига рус тили ўқитувчиларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш масалалари киритилган. СССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети коллегиясининг аъзоси **В. В. Егоров** раислигидаги секцияда иттифоқдош республикаларда рус тилини ўрганиш даражасини оширишда оммавий ахборот воситаларининг роли муҳокама қилинмоқда.

Тошкентдаги Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АВТОНОМ РЕСПУБЛИКАСИ. «Россия» совхозида шоли экиш уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Машҳур шоликор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Алексей Кан бошлиқ бригада азаматлари 400 гектар ерга уруғ сепишди. Суратларда: совхознинг илғор тракторчиси, коммунист П. Болтаниёзов (чапда) ва совхоз далаларида шоли экиш пайти.

А. Лихварь фотолари. (ЎзТАГ).

ХАЛҚАРО АНЖУМАН

ДОНЕЦК, 23 май (ТАСС мухбири). Бутун дунёдаги кўмир сараловчилар кўмир сифатини ошириш, уни аралашиб чиқувчи минераллардан ҳоли қилиш устида меҳнат қиладилар. Юқори нав пўлат эритиш, электр станцияларда кўмир ёқиш самарадорлиги ва ниҳоят шаҳарлар ҳаво ҳавзасининг мусаффолиги кўмир қанчалик тоза бўлишига боғлиқ. Кўмирни саралашга бағишлаб кеча Донецкда очилган VIII Халқаро конгресс шу соҳа техникаси ва технологиясини ривожлантириш, кўмирдан комплекс равишда фойдаланиш ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш проблемаларига бағишланган.

Анжуман қатнашчилари СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигиннинг табрикномасини самимий кутиб олдилар. СССР кўмир саноати министри Б. Ф. Братченко шу табрикномани ўқиб эшиттирди.

Ҳозирги анжуман энг мўътабар конгресс бўлди. Унда 28 давлатдан 600 га яқин олим ва мутахассис қатнашмоқда.

Анжуман қатнашчилари ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаш ҳамда кўмир сифатини контроль қилиш машина-ускуналари, воситалари билан танишадилар, Донбасс ва Кузбассда янги саралаш фабрикаларини бориб кўрадилар.

МАРКСИЗМ—ЛЕНИНИЗМ ВА ҲОЗИРГИ ЗАМОН

УЛЬЯНОВСК, 23 май. (ТАСС мухбири). Кеча В. И. Лениннинг юртида очилган халқаро илмий конференция «Ҳозирги даврда марксизм-ленинизм ролининг тобора ўсиши ва идеологик кураш масалалари» мавзуига бағишланди. Конференция ишида БХР, ВХР, ВСР, ГДР, МХР, ПХР, СССР ва ЧССР олимлари иштирок этмоқдалар.

Конференция қатнашчилари марксизм-ленинизмни ижодий ривожлантириш, антикоммунизмга қарши, илмий социализм назариясини сохталаштирувчиларга қарши кураш масалалари юзасидан фикрлашиб оладилар, социалистик ва коммунистик қурилишнинг актуал назарий проблемаларини муҳокама қиладилар.

Нишон районидаги Бекмурод Имомов директорлик қилаётган «ВЛКСМ 18 йиллиги» совхози чўлқуварлари бу йил 2 минг гектар қўриқ ерда ғўза ўстирмоқдалар. Қўриқ хўжалик заршунослари тадбиркорлик билан иш тутиб, шу кунгача ғўзани икки марта ишловдан чиқардилар. Экинга дастлабки сув тараш бошлаб юборилди.

ҒЎЗА ШОНАЛАДИ

Ғўза агротехника асосида парвариш қилинаётгани учун ҳам баравж ривожланмоқда. Ҳозир барча пайкаллардаги ниҳоллар тўлиқ шоналади. Хўжалик пахтакорлари бу йил ҳар гектар янги ердан 30 центнердан, жами 6000 тонна «оқ олтин» хирмони яратиш мақсадида парваришни кундан-кун авж олдиришяпти.

Шунингдек, қўриқдаги Чўли Бегимқулов номли 9-совхозда ҳам эрта экилган ғўзалар шоналай бошлади.

М. КАРОМОВ, «Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОБЛАСТДА БИРИНЧИ

АНДИЖОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Олтинкўл районидаги Калинин номли колхоз пиллакорлари пилла тайёрлаш йиллик халқ хўжалик планини Андижон областида биринчи бўлиб бажардилар. Давлатга 33,6 тонна «кумуш тола» топширилди. Тайёрланган пилланинг 55 проценти уруғликка қабул қилинди. 470 қути ипак қуртнинг ҳар қутисидан 80 килограммдан ҳосил олинди. Пошшахон Мирзаева, Фазилатхон Хожиева, Оймўма Акбарова, Фаттихон Султонова ва бошқа моҳир пиллакорлар ҳар қути қурт уруғидан 120-130 килограммдан хирмон кўтардилар.

Колхоз пиллакорлари ўз имкониятларини чамалаб чиқиб, яна 3,5 тонна «кумуш тола» топширишга сўз бердилар.

А. ҚУРОНБОЕВ.

ҚИШЛОҚДАГИ МЕҲНАТНИ ИНДУСТРИЯЛАШ

В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг 22 май куни Москвада очилган сессияси фан ва қишлоқ хўжалигида техника тараққиётини жадаллаштириш проблемасига бағишланди. ВАСХНИЛ президенти П. П. Вавилов ва сўзга чиққан бошқа кишилар қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини ривожлантириш учун фан-техника тараққиёти катта аҳамиятга эга эканлигини айтдилар.

Партия ва ҳукуматнинг зўр диққат-эътибори ва ғамхўрлиги туфайли КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейин ўтган давр ичида қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини кенгайтириш учун 230 миллиард сўм олди. Қишлоқда меҳнат уч баравар кўп энергия билан таъминланди. Буларнинг ҳаммаси дон, техника экинлари, картошка, сабзавот, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайишига ижобий таъсир кўрсатди.

Кейинги йилларда олимларимиз ва саноат томонидан Ватан тракторлари ва қишлоқ хўжалик машиналари конструкцияларини яхшилашда кўп иш қилинди. Шу билан бирга машина-трактор паркининг техникавий даражаси ҳамма янги техника ҳам пухталик ва мотор ресурс жиҳатидан замонавий талабларга тўлиқ мос келмаслигини кўрсатмоқда. Сессияда айтиб ўтилдики, ҳаёт қишлоқ хўжалигини индустриялашга, унинг иш унумини оширишга янги-янги талаблар қўймоқда. Бу борада янги техникани ишлаб чиқарувчи илмий тадқиқот институтлари, конструкторлик бюролари, корхоналари зиммасига катта масъулият тушади.

Сессия ишида СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари З. Н. Нуриев, СССР қишлоқ хўжалик министри В. К. Месяц, КПСС Марказий Комитетининг Қишлоқ хўжалиги бўлим мудирининг биринчи ўринбосари Н. Е. Кручина қатнашмоқдалар.

(ТАСС мухбири).

ФТИЗИАТОРЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ АНЖУМАНИ

НАМАНГАН, «(Совет Ўзбекистони» мухбири). Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткашлар саломатлигини муҳофаза қилиш ва мустаҳкамлашга доимо катта эътибор бермоқдалар. Кейинги йилларда сил касаллигининг олдини олиш ва бу хасталикка қарши курашаётган муассасаларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Бу дардни даволаш ва профилактика тадбирларининг янги усуллари вужудга келди. Ушбу касалликнинг медицинада маълум бўлганига 100 йилдан ошиб кетди. Аммо уни бартараф этиш соҳасида жаҳон миқёсида изланиш ҳамон давом этмоқда.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва Марказий сил касалликлари илмий-текшириш институти томонидан Наманганда ўтказилган фтизиаторларнинг Бутуниттифоқ анжумани мамлакатимизда бу хасталикка қарши олиб борилаётган тадбирлар, даволашдаги илғор тажриба ва фан ютуқлари, тавсияларини умумлаштиради.

Кенгашда республикамиз ҳамда мамлакатимизнинг таниқли фтизиаторлари доклад қилишди. Анжуманда шунингдек, Москва, Ленинград, Челябинск, Харьков, Таллин, Иваново, Рига ва бошқа шаҳарларнинг медицина муассасаларида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ахборотлар тингланди.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИ

РЕКОРД ҲОСИЛ УЧУН

Тўрақўрғон райони маккажўхорикорлари ўтган йили гектаридан 109 центнердан ҳосил кўтариб, юқори кўрсаткичга эришган эдилар. Бу йил маккажўхори майдони деярли 800 гектарга етказилди, гектаридан рекорд ҳосил етиштириш учун кураш кетяпти. «Ўзбекистон» колхозининг Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Иброҳимжон Зокиров бошлиқ бригадаси табиат қийинчиликларини енгиб, рекорд ҳосилга мустаҳкам замин яратмоқда. 105 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 130 центнердан дон хирмони кўтариш уларнинг аҳди паймонидир.

Ҳар гектар майдонда 60 минг тупгача кўчат бўлиши таъминланди. Иккинчи парвариш тугалланди. Қатор ораларига сув билан «шарбат» оқизиляпти. Ўсимликнинг бўйи бир ярим-икки метрга етди. А. Раҳимов, А. Абдуллаев каби механизаторлар, Ғ. Дарвешов, О. Эгамбердиев, Х. Тожибоев каби сувчилар сифатга алоҳида эътибор берганлари ҳолда кунлик дала ишлари графигини ошириб бажармоқдалар.

ШОЛИЗОРДА ИШ ҚИЗҒИН

Гагарин районидаги шоличиликка ихтисослаштирилган совхозларнинг коллективлари 4.337 гектар майдонда ўтган йилдагидан 15 кун олдин баракали уруғи қадаган эдилар. Ниҳоллар текис униб чиқди, барқ уриб ўсяпти. Парвариш кун сайин кучайтириляпти. Гектаридан 70 центнердан шоли хирмони кўтариш мажбуриятини олган «Искра» совхози шоликорлари 20 минг тонна шоли тайёрлаш учун дала ишлари мусобақасини авж олдирмоқдалар. «Шоликор» совхозининг шолипояларида ҳам иш қизғин олиб борилияпти.

Шолидан кўп, эртапишар, сорти юқори ҳосил етиштириш чоралари кўриляпти.

ГЎШТ ТАЙЁРЛАШ КЎПАЙМОҚДА

Нукус районидаги чўчқа гўшти етиштиришга ихтисослаштирилган Тельман номли совхоз фермаларида гўшт етиштириш тобора кўпайтириляпти. Бу йил 750 тонна гўшт тайёрланади. Ўтган тўрт ойда тайёрлов ташкилотларига 232 тонна гўшт топширилди. Чўчқалар тезкорлик билан бўрдоқига боқиляпти, тирик вазни 100—120 килограммга етказилиб, тайёрлов ташкилотларига топширилияпти.

ОРБИТАДАГИ ТАДҚИҚОТЛАР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 23 май. (ТАСС). Космонавтлар Владимир Ляхов билан Валерий Рюмин «Салют-6» — «Союз-32» — «Прогресс-6» орбитал комплекси ичида мўлжалланган иш программасини давом эттирмоқдалар.

«Прогресс-6» транспорт кемасининг юкини бўшатиш ниҳоясига етказилмоқда. Станциядан кўчирилган ускуналарни космонавтлар кеманинг юк бўлмасига жойлаштиряптилар.

Комплекс ичида станция бирлашган мотор установкаси ёқилғисининг камоматини тўлдиришга тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Бугун ёнилғи берадиган магистралларнинг герметиклиги текшириб чиқилди.

Кеча экипаж ихчам «Елена» гамма телескопининг ёрдами билан Ер атрофи космик фазосидаги гамма нурланиш ва зарядланган зарра оқимларини ўлчаш борасидаги навбатдаги ишларни бажарди.

Экипажнинг докладлари ва телеметрик ахборот маълумотларига кўра, станция ва иккала кема ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

Космонавтлар Владимир Ляхов билан Валерий Рюмин ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар.

ДЎСТОНА ВИЗИТ БИЛАН

22 май куни А. Н. Косигин ва унга ҳамроҳ бўлган кишилар Прагага келдилар.

СССР ва ЧССРнинг давлат байроқлари билан безатилган аэропортда Совет ҳукумати бошлиғини ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг раиси Л. Штроугал, ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзолари В. Биляк, В. Гула, И. Кемпний, П. Цолотко, Чехословакиянинг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар.

* * *

ПРАГА, 22 май. (ТАСС махсус мухбири). Бугун Прагада А. Н. Косигин билан Л. Штроугал ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Самимий ўртоқларча вазиятда ўтган музокаралар вақтида Совет Иттифоқи билан Чехословакия ўртасида КПСС XXV съезди ҳамда ЧКП XV съезди қарорларига мувофиқ қардошларча алоқаларни ва самарали ҳамкорликни янада мустаҳкамлашга доир кўпгина масалалар юзасидан батафсил фикрлашиб олинди.

Ўтган йил май—июнь ойида Совет партия-ҳукумат делегациясининг ЧССРга қилган расмий дўстона визити давомида КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан ЧКП Марказий Комитети Бош секретари, ЧССР Президенти Г. Гусак ўртасида бўлиб ўтган дўстона учрашувлар ҳамда музокаралар вақтида ўзаро аҳдлашувлар негизида ҳар иккала мамлакат ўртасида социалистик иқтисодий интеграцияни чуқурлаштириш ва кенгайтириш масалаларига алоҳида эътибор берилди.

Европада ва бутун дунёда кескинликни юмшатишни чуқурлаштиришга, қуролланиш пойгасини тўхтатишга ва қуролсизланишга ўтишга, тенг ҳуқуқли халқаро ҳамкорликни ривожлантиришга доир асосий халқаро проблемалар муҳокама қилинди. Муҳокама қилинган ҳамма масалалар юзасидан фикрларнинг тамомила бирлиги қайд этиб ўтилди.

Тушдан кейин А. Н. Косигин Прагадаги Витков тепалигида ўрнатилган Номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйди. Шу тепаликда бунёд этилган пантеонда К. Готвальд ҳайкалига гулдасталар қўйилди.

Чехословакияни фашист босқинчилардан озод қилган совет жангчилари шарафига бунёд этилган Совет Армияси залига ҳам гулдасталар қўйилди.

Совет ҳукуматининг бошлиғи Витков тепалигидаги миллий ёдгорликни кўриб чиққандан кейин, фахрий меҳмонлар китобига ўз таассуротини ёзиб қолдирди.

У Ольшан қабристонида совет жангчилари ёдгорлигига гулчамбар қўйди.

Л. Штроугал кечқурун А. Н. Косигин шарафига зиёфат берди. Улар зиёфат вақтида дўстона қадаҳ кўтариб, нутқ сўзладилар. Уларнинг нутқлари қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

ЙИЛЛИК ТОПШИРИҚ БАЖАРИЛДИ

Сурхондарё область фермалари ва далаларининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль ва ноябрь Пленумлари ўртага қўйган вазифаларни бажара бориб, чорвачиликни юксалтириш учун ўтказилаётган социалистик мусобақани авж олдириб, сенаж бостириш йиллик топшириғини муддатидан барвақт — 19 май куни бажардилар. Область колхоз ва совхозлари ипатоволикларнинг методини жорий этиб, беданинг биринчи ўримини 10 кунда тугалладилар, сенаж траншеяларига 200 минг тоннадан кўпроқ кўкпол бостирдилар.

Қумқўрғон, Ленин йўли, Шеробод районларининг хўжаликлари топшириқни бир ярим баравар ва бундан ҳам кўпроқ ошириб адо этдилар. Область колхоз ва совхозлари мавжуд резервлар ва имкониятларидан фойдаланиб, бу йил 800 минг тонна хашак тайёрлашдан иборат топшириқни сўзсиз бажариш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

АКТИВ ЙИҒИЛИШИ

Бухоро область партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда КПСС XXV съезди қарорлари асосида аҳолига савдо хизматини янада яхшилаш масаласи муҳокама этилди. Область ижроия комитетининг раиси У. Асатов доклад қилди.

(ЎзТАГ).

«РУС ТИЛИ—СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ ВА ҲАМКОРЛИГИ ТИЛИ» II БУТУНИТТИФОҚ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ДЎСТЛИГИМИЗ ВА ҲАМКОРЛИГИМИЗ ТИЛИ

ҚАРДОШЛИК ҚОНУНИ БИЛАН

М. ЖУРАВЛЕВА,
СССР маориф министрининг ўринбосари

Миллий мактабгача тарбия муассасаларида ҳамда миллий мактабларнинг тайёрлов синфларида рус тилини ўргатиш ҳаёт тақозоси билан ниҳоятда муҳим проблемалардан бирига айланди. Чунки миллий мактабларда рус тили ўқитиш самарадорлиги, ёш авлодда тўлақонли миллий ва рус— икки тиллиликнинг шаклланиши кўп жиҳатдан болаликда ўрганилган рус тили кўникмаларига боғлиқ.

Мутахассислар мактабгача болалик йилларини иккинчи тилни ўзлаштириш учун энг қулай фурсат, деб ҳисоблайдилар. Бу даврда бола психик, шу жумладан ақлий ва нутқ жиҳатидан камол топади, янгиликка ўч бўлади. Айниқса, янги эшитган сўзларни тез ўзлаштириб олади. Бундан ташқари худди шу ёшда оғзаки мулоқатга тез киришиши, бошқа тилда осон сўзлашиши кўп жиҳатдан иккинчи тилни ўрганишни енгиллаштиради. Тадқиқот ва кузатувлар шуни кўрсатадики, болалар иккинчи бир тилни, жумладан, рус тилини ўрганар экан, тил материалини яхши ўзлаштиради, унда актив сўзлардан иборат луғат бойлиги орта боради, унча мураккаб бўлмаган рус сўзларини тушунадиган, оғзаки нутқ кўникмаси ҳосил қиладиган бўлади. Буларнинг ҳаммаси пировардида болаларга рус тилида ўз фикрларини тушунарли қилиб баён этиш, саволларга жавоб қайтариш, суҳбатда актив қатнашиш имконини беради. Иттифоқдош республикалардаги мактабгача тарбия муассасаларида рус тили таълими кенг йўлга қўйилишига ҳаракат қилинмоқда. Бу ишда, айниқса, мактабларда, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида рус тили ўқитиш ва ўрганиш тажрибаларига бағишланиб 1975 йили Тошкентда ўтказилган биринчи Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси тавсияномалари, шунингдек, СССР Маориф министрлиги қарори асосида жойларда мактабгача ёшдаги болаларни рус тилига ўргатишни ташкил этиш тадбирлари муҳим аҳамиятга эга. Хусусан, Грузия, Ўзбекистон, Арманистон, Украина, Қирғизистон ва Молдавия иттифоқдош республикаларида, Ёқутистон ва Бошқирдистон автоном республикаларида шу йўналишда қизиқарли илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Методик йўл-йўриқ ва программалар, кўргазмали қўлланмалар ишлаб чиқилмоқда. Кадрлар тайёрлаш сифатини яхшилаш ҳақида муттасил ғамхўрлик қилинмоқда. Айниқса, Ўзбекистон билан Грузия боғчаларида 1974 йилдан бери рус тили таълими бўйича тўпланган катта тажриба яхши самара бермоқда дейиш мумкин. Хусусан, Ўзбекистонда миллий болалар боғчаларининг тайёрлов группаларида ҳозирги кунда тарбияланувчилар русча гапиришга, оғзаки нутққа ўргатилмоқда. Сентябрдан июнга қадар ҳафтада икки марта махсус машғулот ўтказилади. Ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш марказий институти қошидаги махсус курсларда болаларни рус тилига ўргатиш методикаси бўйича таълим олиб қайтган тарбиячилар улар билан ишламоқдалар. «Ўзбек ва қорақалпоқ болалар боғчаларининг тайёрлов группалари учун рус тили бўйича программа», шунингдек бу программага методик тавсиянома ҳамда «Ўзбекистон миллий болалар боғчаларида оғзаки нутқ таълими методикаси» ишлаб чиқилиши ҳам жуда яхши самара бермоқда.

Грузия Компартияси Марказий Комитети билан Министрлар Совети 1973 йили «Республика ўқув юртларида рус тили ўқитишнинг аҳволи тўғрисида» қабул қилган қарор миллий мактабгача тарбия муассасаларида рус тилини ўргатишни жорий этишда асосий дастур бўлиб қолди. Рус тилини яхши биладиган, рус нутқи тараққиёти методикаси билан таниш ўқитувчи ва тарбиячилар мактабгача ёшдаги болаларда шу тилда оғзаки нутқни ривожлантириш учун таълим-тарбияни кучайтирмоқдалар. Бу иш махсус программа-методик қўлланма асосида олиб борилаётир.

Бу тадбирлар ва программа-методик ҳужжатлар Ўзбекистон ҳамда Грузия Маориф министрликларида педагогика илмий-тадқиқот институтлари билан ҳамкорликда тайёрланган бўлиб, болаларда нутқнинг фонетик, лексик, грамматик жиҳатларини, гапириш ва тинглашга асосланган кўникмани шакллантиришни кўзда тутади. Таълим охирларига борганда юқоридаги программаларга мувофиқ болалар 250 га яқин сўзни ўрганиб, ўтилган материаллар доирасида маълум гап туза оладилар. Туркманистон ва Молдавияда тайёрланган программа ҳамда методик материаллар ҳам муайян тематик принцип асосида яратилган. Шуниси қувончлики, мураббийлар, педагоглар, мактабгача тарбия муассасалари раҳбарлари, ўқитувчилар ва ота-оналар болаларнинг миллий боғчаларда рус тили ўрганишини тўла қўллаб-қувватлайдилар.

Миллий боғчаларда шу соҳада ишлаётган тарбиячилар малакасини оширишга катта аҳамият берилаётир. Чунончи, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг мактабгача педагогика ва психология факультетининг 3-курсида мактаб ёшидаги болаларни русча сўзлашга ўргатиш методикаси бўйича махсус курс ўтилади. Мактабгача тарбия педагогика билим юртларида эса бундай курс таълимнинг иккинчи йили жорий этилади. Талабалар бу курсни яхши ўзлаштирганлари тақдирда ўқув юртини тугатгач, болалар боғчаларида рус тили бўйича машғулот олиб бориш ҳуқуқига эга бўладилар. Бу ташаббус бошқа республикаларда ҳам қўллаб-қувватланади, деб ўйлаймиз.

Илмий-тадқиқот институтлари, республика мактабгача тарбия метод кабинетлари ва ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари педагоглар малакасини ошириш бўйича қатор тадбирлар ишлаб чиқдилар, областларда, шаҳар ва районларда методик бирлашмалар ишлаб турибди. Болалар боғчаларида рус тили ўқитиш бўйича ишлаётган тарбиячи ва ўқитувчилар семинарлари, илмий-амалий конференциялар ўтказилаётир, илғор тажрибалар умумлаштирилаётир.

Иттифоқдош республикаларнинг мактабгача тарбия муассасаларида рус тилини ўргатишни ташкил этиш юзасидан СССР Маориф министрлиги муайян ишларни амалга оширди. Жумладан, типовой программа-методик тавсиянома, мактабгача тарбия педагогика билим юртлари учун янги ўқув плани яратилди. Шунингдек, биринчи марта педагогика институтларининг мактабгача тарбия миллий (рус бўлмаган) бўлим ва факультетлари учун ўқув планининг махсус варианти тайёрланди ва у СССР Олий ҳамда ўрта махсус таълим министрлиги томонидан тасдиқланди.

Миллий болалар боғчаларида рус тили ўргатиш соҳасида қатор ибратли тажрибалар тўпланди, талайгина ютуқларга эришилди. Лекин ҳали қилинадиган ишлар кўп. Бутун таълим давомида болаларда рус тилига қизиқиш сусайиб қолмаслигини таъминлайдиган йўллар ишлаб чиқилиши лозим. Бунда, хусусан, оғзаки ва машқ билан бажариладиган ўйинлар бутун бир системасини яратиш, ўрганилаётган мавзуни ўзлаштиришни осонлаштирадиган кўргазмали қуроллар ишлаб чиқиш зарур.

Болалар боғчаларидаги умумий педагогик жараёнда русча сўзлашишни кучайтириш имкониятини, рус тили машғулотларида олинган кўникмаларни мустаҳкамлашда боғча билан оиланинг ўзаро алоқасининг самарали формаларини излашда, ота-оналарга болаларни ўз она тилида ва рус тилида сўзлашишни ўргатишда ёрдам бериш зарур.

Ҳозирги кунда барча иттифоқдош республикаларда миллий болалар боғчаларида фарзандларимизни рус тилига ўргатиш ишини ташкил этиш бўйича тадбирлар планлари ишлаб чиқилмоқда. Русча оғзаки нутққа ўргатиладиган группалар миллий боғчаларда бундан буён ҳам янада кўпайтирилиши, ўқув планлари ва программалари ишлаб чиқилиши ва мавжудлари такомиллаштирилиши, миллий мактабгача тарбия муассасаларида рус тилини ўргатиш проблемалари бўйича илмий-тадқиқотлар кучайтирилиши шу куннинг талабларидир.

Боғчаларда болаларга рус тили ўргатаётган мураббийларга ёрдам тариқасида қатор кўргазмали ва ўқув-методик қўлланмалар нашр этиш, шунингдек, диафильмлар, грампластинкалар чиқариш кўзда тутилмоқда. Миллий республикаларда мактабгача ёшдаги болалар учун рус тилида бадиий адабиётлар чиқариш кўпайтирилади, махсус кутубхона серияси ташкил этилади. Бошқа оммавий ахборот воситалари орқали рус тили ўргатиш янада кучайтирилади.

Рус тили орқали бир-бирининг маданиятини бойитиб бораётган мамлакатимиздаги миллатлар ва элатлар маданий ҳаётида жуда катта из қолдирадиган Тошкентдаги Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси қатнашчилари бошқа масалалар қатори мактабгача тарбия муассасаларида рус тилини ўргатиш самарадорлигини оширишнинг муштарак йўлини белгилаб оладилар, деб ўйлайман.

ДАВР ТАЛАБИ

Мирфотих ЗАКИЕВ,
Меҳнат Қизил Байроқ орденли Қозон давлат педагогика институти ректори, РСФСР ва ТАССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор

Бугунги кунда Иттифоқимиздаги барча миллатларнинг ўзаро алоқа воситаси бўлган рус тилининг аҳамияти тобора ошиб бормоқда. Шу маънода, Тошкентда ўтаётган «Рус тили—СССР халқлари дўстлиги ва ҳамкорлиги тили» II Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси маданий ҳаётимизда катта воқеадир. Бу конференция мактабларда, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида рус тилини ўрганиш ва ўқитишни янада такомиллаштиришда янги босқич бўлиши табиий. Чунки иттифоқдош республикалардан келган мутахассислар ҳам конференция бошланмасданоқ қизғин фикр олиша бошладиларки, уларнинг бу яқинлашуви, қўлни-қўлга бериб ҳамкорликда ишлашлари яхши самаралар беради, деб ўйлайман.

Мен ҳар гал Тошкентга келганимда, ёшларнинг чанқоқлик билан рус тилини ўрганаётганини кўриб қувонаман. Институтимиз студентларида ҳам шу фазилат мавжудлигини, мамнуният билан айтиб ўтишни истардим. Кейинги пайтларда рус тили кунлари, «Рус тили —дўстлик ва қардошлик тили», «Рус тили—улуғ Ленин тили» каби мавзуларда қатор конференциялар ўтказдик. Бу эса иккинчи она тилимиз бўлган рус тилини пухта ўрганишни таъминламоқда.

Конференцияда таниқли олима, институтимиз рус тили кафедрасининг мудири, профессор Л. Шокирова ҳам иштирок этяпти.

Конференция кунлари Тошкент давлат маданият институтида бўлиб, «Ленинча миллий сиёсат тантанаси ва СССРда миллий тилларнинг равнақи» мавзуида лекциялар ўқишни ҳам режалаштирганман.

Ҳа, рус тилининг аҳамияти кундан-кунга ошиб боряпти. Рус тили ҳар бир олим тақдирида ҳам катта роль ўйнайди. Совет фани, жаҳон фани ютуқларини рус тилисиз эгаллаш, ўрганиш мумкин эмас! Қудратли рус тилини ўрганиш эндиликда давр талаби бўлиб қолди.

КЕНГ ЙЎЛ

Гулмирза АЛИЕВ,
Озарбайжон ССР Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти рус тили ва адабиёти ўқитиш методикаси бўлими мудири

— Жаҳон маданий хазинасининг ноёб дурдоналарини яратган буюк рус халқи тилини, улуғ Ленин тилини ўрганиш СССРдаги барча гражданлар учун ҳаётий зарурат бўлиб қолди. Дўстлик ва ҳамкорликнинг муҳим воситаси бўлган рус тилини барча совет кишилари зўр иштиёқ билан ўрганмоқдалар. Бу борада барча иттифоқдош республикаларда бой тажриба тўпланди.

Биз тўпланган илмий анжуман ана шу тажрибаларни ўрганиш ва оммалаштиришнинг, ўзаро фикр олишувларнинг ўзига хос мактабига айланиб қолди. Шуниси муҳимки, бу конференция миллий аудиторияларда рус тилини ўқитишнинг мазмун ва методикасини янада такомиллаштириш йўлларини белгилайди. Бу эса миллий мактабларда маҳаллий шароитдан келиб чиқиб, партия ва ҳукуматимиз қарорларида қўйилган вазифаларни энг қулай тарзда ҳал этиш имконини беради, равнақимизга кенг йўл очади.

КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори бу жараёнга қанот бағишлади. Чунки рус бўлмаган халқларнинг миллатлараро алоқа, дўстлик ва ҳамкорлик тили бўлган рус тилини ўрганишга зўр иштиёқ билан интилаётганликлари шуни тақозо этади.

Шубҳа йўқки, дўстлик шаҳри Тошкентга анжуманга келган меҳмонларнинг илиқ кутиб олиниши, ташкилот комитетининг аниқ ишлаши конференциянинг юксак савияда ва уюшқоқлик билан ўтишини таъминлайди.

Суратда: конференция қатнашчиларидан бир группаси.

Н. Муҳаммаджонов фотоси.

ДИЛ КАЛИТИ

Қумри СОДИҚОВА,
В. И. Ленин номидаги Душанба давлат университети рус тили методикаси кафедраси мудири, педагогика фанлари кандидати, доцент

Ҳозирги кунда рус тилини яхши ўрганмай туриб, илм-фан чўққиларини эгаллаш, жаҳон маданияти хазинасидан баҳраманд бўлиш қийин. Рус тили турли миллатларни бирлаштирувчи, уларнинг дўстлигини, ўзаро ҳамкорлигини мустаҳкамловчи қудратли воситадир. У жамиятимиз кишиларининг бир-бирини яхшироқ тушунишига, олий мақсад йўлида сидқидилдан меҳнат қилишига ёрдам беради. Шу жиҳатдан ҳам рус тилини дил калити деб бежиз айтишмайди. Чиндан ҳам у барча тилларга йўл топувчи, барча дил қулфларини очувчи жозибали калитдир.

Мактаблар ва олий ўқув юртларида рус тилини ўқитиш савиясини оширишда Тошкентда ўтаётган Бутуниттифоқ конференциясининг катта амалий ва назарий аҳамияти бор. У

рус тили ўқитиш методикаси тажрибаларини умумлаштириш имконини беради. Иттифоқимиздаги миллий республикаларда эса бу борада жуда катта тажриба тўпланган.

Бошқа республикалардаги сингари Тожикистонда ҳам дўстлик ва ҳамкорлик тили — рус тилини ўрганишга, унинг ҳар бир тожикнинг иккинчи она тили бўлиб қолишига эришиш йўлида катта ишлар олиб борилялти. Рус тилини ўрганишда малакали мутахассислардан, техника воситаларидан кенг фойдаланиляпти. Бу соҳада рус тили ўқитиш методикаси кабинетлари ёрдами катта. Лекин рус тилини ўрганиш борасида ҳали кўзланган мақсадга эришганимизча йўқ. Олдимизда турган кўпгина проблемаларни ҳал қилишда мазкур конференциядан олиб қайтадиган тажрибаларимиз асқотади, деган умиддамиз.

ТАРАҚҚИЁТ ТАҚОЗОСИ

Абдуали ҚАЙДАРОВ,
Қозоғистон ССР Фанлар академияси Тилшунослик институтининг директори, Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Давр дадил қадамлар билан олға босяпти. Фан-техника тараққиёти мисли кўрилмаган муваффақиятларга эришди. Ватанимиз халқларининг фаровонлиги ўсиб, маданияти бойиб бормоқда. Ана шундай улкан ютуқларга эришувда жуда бой ва буюк тил—рус тили, айниқса, катта роль ўйнамоқда.

СССРда яшовчи юздан зиёд миллат ва элатларнинг вакиллари томонидан яратилган бебаҳо маданий бойликлар ҳамма учун қадрдон ва тушунарли бўлган рус тили орқали бир хазинага тўпланиб, барчанинг мулки бўлиб қолмоқда. Ана шу буюк ва қудратли тилнинг имкониятларидан янада кенгроқ фойдаланиш, уни ўрганиш ва ўқитиш методикасини янада яхшилаш кундалик ҳаётимизнинг муҳим масалаларидан бири, давр талабидир.

Бу масалаларни муҳокама қилиш, тажриба алмашиш мақсадида биз, олим ва педагоглар, назариётчи ва амалиётчилар рус тили ўқитувчилари иккинчи бор Тошкентда ўтаётган Бутуниттифоқ конференциясига тўпландик.

Конференцияда қатнашувчилар ва унда кўриладиган масалаларнинг кўплиги бу илмий анжуманнинг нақадар катта аҳамиятга эга эканини кўрсатиб турибди. Бундай конференциялар рус тилини ўрганиш ва уни Иттифоқимизда яшовчи барча миллатларнинг мулкига, иккинчи она тилига айлантириш проблемаларини ҳал қилиш имконини беради.

Лекин бу соҳада ҳали яна жуда кўп иш қилишимиз кераклиги ҳам сир эмас. Буни конференцияда келтирилаётган далиллар кўрсатиб турибди. Ўз она тили билан бир қаторда дўстлик ва ҳамкорликнинг буюк воситаси рус тилини ҳам мукаммал ўрганиш — ҳар бир совет кишисининг коммунистик жамият қуришдаги иштироки ва ролини янада ошириши, шубҳасиздир.

Физикларнинг улкан анжумани

АТОМ ИНСОН ХИЗМАТИДА

Қадимдан фан ва маданият маркази бўлган кўҳна Самарқанд куни кеча совет физикларининг катта группасини ўз бағрига олди. Бу ерда уч кун мобайнида кенг зонали оптик материалларда радиацион ҳодисалар бўйича III Бутуниттифоқ семинар-кенгаши иш олиб боради

Радиацион физика соҳасидаги тадқиқотлари билан Иттифоқимиздагина эмас, балки дунё миқёсида ҳам тан олинган олимлар ва мутахассисларни Самарқанд қувонч билан қарши олди.

Қаттиқ жисмлар физикасининг узвий қисми бўлган қаттиқ жисмлар радиацион физикаси унча узоқ тарихга эга эмас. Бу соҳа асримизнинг элликинчи йилларида, атом реакторлари қурила бошлаганидан сўнг шакллана бошлади. Лекин мана шу қисқа давр ичида жуда тез ривожланди ва ўз мазмунига кўра мустақил фан даражасига кўтарилди.

Асримизни — «Фан-техника революцияси асри», «Атом ва термоядро реакцияси асри», «Космонавтика асри» ва ҳоказолар тарзида талқин қиладилар. Ҳақиқатан, ҳам шундай. Эндиликда жамият тараққиётини фан ва техниканинг турли тармоқларининг ҳар томонлама тараққиётисиз тасаввур этиш мумкин эмас. Бошқача қилиб айтганда, фақат фан ва техниканинг илдам тараққиёти асосидагина социал революциянинг туб мақсади — коммунистик жамият қуриш мақсади ҳал этилиши мумкин.

Атом реакторларининг дастлабки нусхалари ишга туширилганидаёқ конструкцион материаллар реакторнинг ичида борувчи ядро реакциялари туфайли пайдо бўладиган радиактив заррачалар таъсири остида ўзларининг механик хусусиятларини ўзгартиришлари, яъни юқори энергияли заррачалар таъсирида қаттиқ жисмларнинг емирилиши маълум бўлиб қолди. Кейинги тадқиқотлардан жисмларнинг фақат механик хусусиятларигина эмас, балки уларнинг электр, оптик, химиявий ва бошқа қатор хусусиятлари ҳам ўзгариб кетиши аниқланди. Табиийки, бундай шароитда реакторлар қурилишида баъзи конструкцион материаллардан фойдаланиб бўлмас эди. Радиацияга чидамли материалларни олиш проблемасини эса жисмлардаги ана шу ўзгаришларнинг сабабларини билмасдан туриб ҳал этиш мумкин эмас. Радиацион физика олдига қўйилган дастлабки вазифалардан бири шу проблемани ҳал этиш бўлди. Эндиликда материалларда юқоридаги каби ўзгаришларни вужудга келтирувчи сабаблар деярли аниқланган. Галдаги вазифа — ядро нурланишига чидамли материалларни олиш муаммосини ҳал қилиш бўлиб, бу масалада ҳам ҳозирда анчагина муваффақиятларга эришилди.

Космик фазони тадқиқ этиш, ундан халқ хўжалигида турли мақсадларда фойдаланиш масаласи ҳозирги куннинг энг долзарб масалаларидан биридир. Космик тадқиқотлар қисқа муддатда шу мақсадлар учун бераётган самаралар ер шароитида йиллар, баъзан ўнлаб йилларни, жуда катта ишчи кучи ва маблағни талаб этарди. Баъзи проблемаларни эса ер шароитида мутлақо ҳал этиб бўлмайди. Бундан ташқари космик тадқиқотлар давомида бир йўла ўнлаб илмий ва амалий проблемалар ҳал этиладики, бу ҳол космик тадқиқотларнинг халқ хўжалиги учун нечоғли катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб турибди. Шу хил тадқиқотларни эса хилма-хил оптик қурилмаларсиз, лазер ускуналарисиз тасаввур этиб ҳам бўлмайди. Маълумки, космик фазода катта радиация оқими мавжуд бўлиб, унинг таъсирида оптик ва лазер қурилмаларининг хусусиятлари бузилиши мумкин. Бу масалани ҳал қилмасдан туриб, бошқа проблемаларни ўрганиш жуда мушкул. Шу сабабли ҳам материалларнинг нурланишга оптик жиҳатдан чидамлилигини ошириш — радиацион физиканинг энг асосий вазифаларидандир.

Кўп мамлакатларда вужудга келган энергетика кризиси олимлар олдига энергиянинг я манбаларини топиш, жумладан, термоядро синтези муаммоларини ҳал этиш вазифасини қўйди. Физик олимларнинг, айниқса, Ватанимиз физикларининг тинмай изланишлари туфайли термоядро синтезининг физикавий ва кўпгина техникавий жиҳатлари ҳал этиб бўлинди. Яқин йиллар ичида бошқарилувчи термоядро реакцияси ҳосил этилишига ҳеч ким шубҳа қилмайди. Лекин термоядро синтези масаласининг ҳал этилиши билан бирга олимларимиз ўз аҳамият жиҳатидан ундан кам бўлмаган муаммога дуч келишди. Термоядро реакцияси натижасида катта энергияли нейтронларнинг (нейтрон-ядронинг таркибида мавжуд бўлган ва ядро реакциялари натижасида пайдо бўладиган радиактив заррачаларининг бири) жуда катта оқими вужудга келадики, атом реакторлари учун ярокли материаллар термоядро реакторлари қуриш учун мутлақо яроқсиз бўлиб қолади. Шу сабабли ўта юқори энергияли ва ўта юқори зичликдаги ядро заррачалари таъсирига чидамли материаллар барпо этиш эндиликда физик ва материалшунос олимлар олдидаги энг муҳим масалалардан биридир.

Нурланишга чидамли материаллар яратиш проблемаси кундалик турмушимизда кенг қўлланиладиган ашёлар ишлаб чиқариш билан ҳам боғлиқдир. Эндиликда телевизорсиз хонадонни топиш қийин. Телевизор экранларида тасвир ҳосил бўлиши — бу люминофорга (нурланувчи қоплама) катод нурлари (электронлар оқими) таъсири остида ҳосил бўладиган нурланиш натижасидир. Лекин электронлар билан узоқ муддатли таъсирда бўлган телевизор экранлари хиралашиб, оқибатда ишдан чиқади, яъни электронлар таъсирида люминатор бузилади. Шунга ўхшаш ҳодиса медицинада ва кўпгина контрол ускуналарида фойдаланадиган рентген ва электрон-нур трубкаларида ҳам кузатилади. Бундай ускуналарнинг узоқ муддат ишлашини таъминлаш учун нурланишга чидамли люминафорлар қўлланиши лозим бўлади.

Юқоридаги мисоллардаги радиация таъсирига сезгир материаллар мутлақо фойдасиз экан, деган хулосага келмаслик керак. Аксинча, улар ўз моҳияти жиҳатидан нурланишга чидамли материаллардан кам аҳамиятга эга эмас. Масалан, электрон-ҳисоблаш машиналарининг хотира қисмларида ҳамда голографияда фойдаланиладиган фотохром — ёруғлик таъсирида рангли ўзгартирувчи кристаллар олиш усулларидан бири активлаштирилган кристалларни ядро нурлари майдонида нурлантириш бўлиб, унинг асосида нур таъсирида кристалларда бўладиган ўзгаришлар ётади. Материаллардаги радиация таъсири туфайли вужудга келадиган ўзгаришлар асосида турли типдаги ядро заррачаларини қайд этувчи ускуналар ва дозиметрик асбоблар яратилмоқда.

Ҳозирги пайтда асбобсозликда, халқ хўжалигининг турли соҳаларида ҳар хил элементлар киритиб тайёрланадиган аралашмали кристаллардан кенг фойдаланилмоқда. Бундай аралашмали кристаллар олиш анчагина мураккаб масалалардан биридир. Маълум бўлишича, бу мақсадда радиациядан фойдаланиш ҳам мумкин. Бу бошқа методларга қараганда анча қулай ва арзон экан.

Юқорида келтирилган мисолларнинг ўзи ҳам радиацион физиканинг нечоғли катта аҳамиятга молик эканлигини кўрсатиб турибди. Самарқандда кеча иш бошлаган семинар-кенгашда радиацион физика соҳасидаги етакчи олимлар иштирокида юқоридаги каби актуал проблемалар муҳокама этилади.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, бу хил Бутуниттифоқ анжумачининг қаторасига учинчи марта Ўзбекистонда ўтказилиши физиканинг шу соҳасида республика олимлари олиб бораётган тадқиқотларнинг Иттифоқ миқёсида тан олинганлиги, уларнинг бу соҳада олдинги ўринларда эканлигидан далолат беради. Республикамизда бу соҳанинг ривожланишида, уни керакли кадрлар билан таъминлашда семинар-кенгаш ўтказиш ташаббускорлари — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг хизмати каттадир. Дастлаб 1957 йилда институтда радиацион физика соҳасидаги Ўзбекистон тадқиқотчилари мактаби вужудга келди. Бу мактаб эндиликда Иттифоқимиздагина эмас, балки чет элларда ҳам танилган.

Навбатдаги кенгашнинг Самарқанд шаҳрида ўтказилаётганлиги ҳам тасодифий ҳол эмас. Чунки Самарқанд давлат педагогика институтида, Самарқанд давлат университетида ва шаҳардаги бошқа олий ўқув юртларида бу соҳа бўйича ўнлаб юқори малакали илмий ходимлар фаолият кўрсатмоқдалар. Ишонамизки, Самарқандда ўтаётган бу семинар-кенгаш ҳам радиацион физика фани ривожига, Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар кўламининг кенгайишига катта таъсир кўрсатади.

Ш. ВОҲИДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг лаборатория мудири, профессор.

Ғалла ўримига пухта ҳозирлик кўрайлик

ДОЛЗАРБ ПАЛЛА

«Ғалланг бўлса қўшиқ ҳам оғиздан тушмайди... Шундай деб бежиз айтишмайди. Ғалла ҳамиша энг қимматли озиқ-овқат, барча ноз-неъматларнинг мезони бўлиб келган. Буюк фан-техника муваффақиятлари асри бўлмиш бизнинг давримизда ҳам ғалла халқларнинг энг биринчи ҳаётий негизи бўлиб қолмоқда».

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Қўриқ» асаридаги бу ҳаққоний фикрлар биз ғаллакорларни чексиз ғурурлантиради, янгидан-янги зафарлар сари йўллайди.

Бу йил ҳам худди ўтган йилгидек ғалла йили бўляпти. Хўжалигимиз коллективи бултур лалмикор ерларнинг ҳар гектаридан 11 центнердан бошоқли дон йиғиштириб олиб, давлатга икки план миқдорида дон сотган ҳамда сара уруғлик жамғарганди. Ўтган йилнинг кузида 7400 гектар лалмикорликка буғдой ва арпа экдик. Ҳамма майдондаги уруғлик текис кўкарди.

Эрта кўкламда дон майсаларининг асосий қисми озиқлантирилди. Ҳар гектарига ўрта ҳисобда 200 килограммдан азот солинди. Бегона ўтларга қарши кураш мақсадида ўғитлаш олдидан барча бошоқли экин майдони борона қилинди.

Шунингдек, шартли суғориладиган 150 гектар ерда маккажўхори ва 250 гектар майдонда бошоқли дон ўстирмоқдамиз. Лалмикорликдаги ғалланинг ҳар гектаридан 12 центнердан, сувли ердагисидан 50 центнердан ҳамда маккажўхорининг ҳар гектаридан 100 центнердан ҳосил кўтаришни мўлжаллаб турибмиз. Бу йилги ҳосилдан жами 9000 тонна дон олиб, давлатга яна икки план миқдорида дон сотиш, шу билан беш йиллик ғалла тайёрлаш планини шу йил ошиғи билан бажаришга аҳд қилдик.

Совхозимизда тўрт бўлим бўлиб, бунинг учтаси ғаллачилик ва ем-хашак жамғариш билан шуғулланади. Бир бўлимимиз чорвачиликка ихтисослаштирилган. Ишчиларимиз ва механизаторларимиз КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «1979 йилги ҳосилни йиғиштириб олиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва ем-хашак тайёрлаш ҳамда 1979—1980 йил даврида чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида»ги қарори асосида ўрим-йиғимни узоғи билан 20 иш кунида тугаллашни белгилаб олдилар. Шу юзасидан график тузиб чиқдик. Ҳосилни тез ва нобуд қилмай ўриб-йиғиб олишда 33 та комбайн, кўп миқдорда дон тозалаш машиналари ишлатилади. Бу механизмларнинг ҳаммаси сифатли ремонтдан чиқарилди. Дон ташийдиган автомашиналар, сомон йиғиш қисмлари қайтадан мослаштирилмоқда. Қўшимча ғўсиқлар ўрнатилмоқда. Йиғиш ва тўкиш шитлари мустаҳкамланиб, ростланмоқда. Ғаллазорлардан сомонни вақтида, нобуд қилмай йиғиштириб олиш юзасидан ҳам тегишли тадбирлар кўриляпти. Шу йўл билан ҳар гектар ердан қанча дон олинса, шунча миқдорда сомон йиғиштириб оламиз. Буни барча механизаторлар, биринчи навбатда комбайнчилар олдига энг муҳим вазифа қилиб қўйдик, уларга эслатмалар ёзиб бердик.

Совхозимиз дирекцияси, партия ва касаба союз комитетлари ғаллазорда меҳнат қиладиган механизаторларга, транспортчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш чора-тадбирларини кўрмоқдалар. Ўрим-йиғим техникасини мавсумга яхши тайёрлаш билан бир қаторда уларни бошқарувчиларнинг алоҳида семинар-кенгаши ўтказилди. Комбайнчилар орасида тажрибалар алмашинилди. Кўпчилик комбайнчилар мавсумда икки норма ғалла ҳосили йиғиштириб бериш учун оширилган мажбуриятлар қабул қилишди. Ўтган йилги мавсумда «СК-4» маркали комбайн билан 450 гектар ғалла ўрган Саримсоқ Ғоибов бу йил 500 гектар, Суюнбой Эшматов, Қувондиқ Губоев ва Тоштемир Ўсаровларнинг ҳар бири 550 гектар ердаги ғаллани ўриб беришга ваъда қилишди.

Ўрим-йиғимда ўрнак кўрсатган ва социалистик мусобақада ғолиб бўлган илғорларни мукофотлаш учун иккита кўчма Қизил байроқ ва тўрт вимпел таъсис этдик. Ўшбу байроқ ва вимпел билан пул мукофоти ҳам ажратдик. Булар бўлим ва бригадалар бўйича ҳар беш кунликда алмаштириб борилади, пул мукофотлари берилади. Бундан ташқари ким кўп ва яхши ишласа, шу киши кўп иш ҳақи ҳамда қўшимча ҳақ олади. Хуллас, партия ва ҳукуматимиз қарори асосида ўрим-йиғим даврида илғорлар мунтазам равишда рағбатлантириб борилади. Далада ишловчиларга ҳар куни икки маҳал иссиқ овқат пишириб берилади. Бунинг учун тегишли маблағ ва маҳсулотлар ажратилди.

Ўрим-йиғим мавсумий иш, уни кечиктирсанг, ютқизасан, ўз вақтида ўтказсанг ютасан. Биз ҳамманинг эътиборини шунга қаратмоқдамиз. Бу йилги мўл дон ҳосилини ўз вақтида, нобуд қилмай йиғиштириб олишга барча куч ва техника воситаларини тўла сафарбар этамиз.

Саид ШОХУЖАЕВ,

Самарқанд область, Булунғур районидаги «Победа» совхозининг директори.

ДАЛАЛАРГА СИФАТ БЕЛГИСИ

НАМАНГАН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Задарё райони пахтакорлари бу йил она-Ватанга 60 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун курашмоқдалар. Етакчи қишлоқ хўжалик мутахассисларидан иборат сифат комиссияси колхоз, совхозларда, бўлим ва бригадаларда бўлиб, экинларнинг ҳолатини текшириб чиқдилар. Дастлабки хулосалар қуйидагича: 20 минг гектардан ортиқ майдонда ғўзалар бир текис ривожланмоқда.

Райондаги Ильич номли совхознинг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Х. Абдуллаева бошлиқ бригадаси даласига сифат белгиси берилди. Бригада аъзолари беш йилликнинг тўртинчи йилида 170 гектар ернинг ҳар гектаридан 45 центнердан чўл дурдонаси етиштиришга отланганлар. Гектарлар тўлиқ, кўчатлар бут ва бир текис ривожланмоқда. Шунингдек, «Наманган» совхозининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли К. Каримова, «Гулбоғ» совхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони О. Хусанов, «Гигант» колхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони З. Имомбердиев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг далаларига ҳам беш қиррали сифат белгиси тахтачалари қоқиб қўйилди.

Задарёликлар бу йилги об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор енгиб, ҳар қачонгидан ҳам арзон ва сифатли пахта ҳосили етиштиришга азму қарор қилганлар. Шу мақсадда барча ишчи кучлари, техника воситалари дала ишларига сафарбар этилган. Ҳамма жойда ғўзалар машина теримига мослаб ўстирилмоқда. Бу йил районда ялпи ҳосилнинг 96 процентини «зангори кема»ларда териб олиш белгилаб қўйилган.

Т. НАЗИРОВ.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидаги районлар республика Ҳурмат тахтасига ёзилади:

Ромитан райони (район партия комитетининг секретари **А. Истамов,** район ижроия комитетининг раиси **И. Қаландаров,** район комсомол комитетининг секретари **З. Қурбонова,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **С. Бехбудов**);

Пешку райони (район партия комитетининг секретари **К. Ҳамроев,** район ижроия комитетининг раиси **М. Розиқов,** район комсомол комитетининг секретари **Н. Кенжаев,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **У. Турсунов**).

Нишон райони (район партия комитетининг секретари **Д. Хушназаров,** район ижроия комитетининг раиси **Х. Каримов,** район комсомол комитетининг секретари **С. Хўжақулов,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **К. Одилов**);

Усмон Юсупов райони (район партия комитетининг секретари **К. Маҳмудов,** район ижроия комитети раиси вазифасини ижро этувчи **С. Мамасолиев,** район комсомол комитетининг секретари **А. Сафаров,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **А. Тўрақулов**);

Гагарин райони (район партия комитетининг секретари **А. Норқобилов,** район ижроия комитетининг раиси **Ч. Қувондиқов,** район комсомол комитетининг секретари **С. Мустафоқулов,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **А. Мусурмонқулов**);

Қарши райони (район партия комитетининг секретари **И. Очилов,** район ижроия комитетининг раиси **Т. Сахатов,** район комсомол комитетининг секретари **А. Бузруков,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **О. Сувонқулов**);

Бухоро райони (район партия комитетининг секретари **Р. Акрамов,** район ижроия комитетининг раиси **Х. Асадов,** район комсомол комитетининг секретари **Р. Қличев,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **У. Жўраев**);

Свердлов райони (район партия комитетининг секретари **И. Нарзиев,** район ижроия комитетининг раиси **С. Исоқов,** район комсомол комитетининг секретари **С. Қурбонова,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **О. Қутлиев**);

Ғиждувон райони (район партия комитетининг секретари **С. Раҳимов,** район ижроия комитетининг раиси **М. Махсудов,** район комсомол комитетининг секретари **Ж. Мансуров,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Р. Ҳасанова**);

Когон райони (район партия комитетининг секретари **Д. Қурбонов,** район ижроия комитетининг раиси **М. Баратов,** район комсомол комитетининг секретари **М. Ашуров,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Ҳ. Ҳасанов**);

Навоий райони (район партия комитетининг секретари **С. Умаров,** район ижроия комитетининг раиси **К. Раззоқов,** район комсомол комитетининг секретари **Э. Зоҳидова,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Н. Очилов**);

Қоракўл райони (район партия комитетининг секретари **И. Барноев,** район ижроия комитетининг раиси **М. Сувонова,** район комсомол комитетининг секретари **М. Собиров,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Н. Чўллиев**);

Бекобод райони (район партия комитетининг секретари **З. Маҳсумов,** район ижроия комитетининг раиси **З. Қодиров,** район комсомол комитетининг секретари **А. Ризаметов,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **М. Усмонов**);

Шўрчи райони (район партия комитетининг секретари **К. Умаров,** район ижроия комитетининг раиси **Ҳ. Бегматов,** район комсомол комитетининг секретари **Ш. Сулаймонова,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Б. Ярашов**);

Қамаши райони (район партия комитетининг секретари **М. Оллоёров,** район ижроия комитетининг раиси **Ш. Бозоров,** район комсомол комитетининг секретари **Н. Муҳитдинов,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Х. Олтинбоев**);

Қизилтепа райони (район партия комитетининг секретари **Н. Ҳикматов,** район ижроия комитетининг раиси **У. Асадов,** район комсомол комитетининг секретари **Ш. Исломов,** пилла қуритиш бош корхонасининг директори **Т. Шукурова**).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Ўрта Чирчиқ районидаги Акмал Икромов номли колхоз пиллакорлари районда биринчи бўлиб пилла топширишни бошладилар. «Кумуш тола» ижодкорлари 7 минг килограмм пилла топшириш мажбуриятини олишган. Суратларда: (чапдан) пиллачилик бригадаси бошлиғи Маматали Умаров, илғор пиллакорлардан Мирсалом Пирназарова ва Инобат Фармонова ўртоқлар.

Ж. Тўраев фотолари.

СИРДАРЁ ДАЛАЛАРИДА

СЕНАЖ БОСТИРИШ АВЖИДА

Ворошилов районининг қатор хўжаликларида сенаж бостириш, пичан жамғариш тадбиркорлик билан олиб борилаётир. Шу кунларда «Қизил Октябрь», Карл Маркс номли, Свердлов номли, Куйбишев номли колхозларда ҳамда «Гулистон» совхозида сенаж бостириш қизғин бораётир. Бу йилги об-ҳавонинг чорвачилик учун қулай келгани қир-далаларда, зовурларнинг бўйларида кўплаб табиий ўтлар барқ уриб ўсаётганидан фойдаланиб, машҳур хўжаликларда икки йилга етадиган хашак жамғариш йўлида қизғин иш олиб борилмоқда. Пичан тайёрлаш бригадалари тузилиб, уларнинг ишига ҳар тарафлама қулайлик яратилаётир.

«Қизил Октябрь» колхозининг азаматлари районда биринчи бўлиб сенаж бостириш планини ошириб адо этдилар. Шариф Муҳаммадиев бошлиқ бригада аъзолари қисқа муддат ичида минг тоннадан ортиқ сенаж бостирдилар ва бу борадаги планни район хўжаликлари орасида биринчи бўлиб бажардилар. Бу ишда Султон Кийиков, Шавкат Камолов, Абдураҳмон Сиддиқов, Абдуфаттоҳ Элбеков сингари механизатор ва транспортчилар жонбозлик кўрсатдилар. Ҳозирги кунларда сенаж бостириш бригадаси коллективи зиммага олган юксак мажбурият ҳисобига иш олиб бормоқда.

Шу кеча-кундузда район хўжаликларида 15 дан ортиқ сенаж бостириш, ўт ўриш бригадалари унумли ишлаб турибди. Улар камида икки йилга етадиган ем-хашак жамғариш йўлида фидокорона иш олиб бормоқдалар.

РИЗАМАТ МУСАМУҲАМЕДОВ НОМЛИ СОВХОЗ

Машҳур боғбон ва селекционер Ризамат Мусамуҳамедов Мирзачўлни обод этиш, бу ерда кўплаб боғроғлар яратиш ишига катта ҳисса қўшганлардан биридир. Ризамат ота Мирзачўл ерларида кўп тажрибалар ўтказди. Қўриқда мевали боғлар яратишда фаол иштирок этди. Унинг ана шу хизматлари ҳисобга олиниб, яқинда Сирдарё областининг Оқолтин районида янги ташкил этилган узумчилик ва боғдорчилик совхозига Ризамат Мусамуҳамедов номи берилди.

Қўриқ бағрида ташкил топган бу янги хўжалик истиқболи катта. Яқин йиллар ичида бу ерда 1500 гектарлик боғ ва узумзор яратилади. Йилига 7-8 минг тонна атрофида ширин-шакар мевалар етиштирила бошланади. Ҳозир навқирон хўжалик коллективи дастлабки йил ҳосили учун қизғин кураш олиб бормоқда.

Шунингдек, Ильич районидаги «Правда» совхози базасида Ҳамид Олимжон номли боғдорчилик совхози ташкил этилди. Бу хўжаликлар боғларида етиштирилган мева ва узумлар чўлқуварлар дастурхонини безайди.

А. УМАРОВ,

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПЛАНЕТАМИЗДА

АФҒОНИСТОНДАГИ ИСЛОҲОТ МУВАФФАҚИЯТИ

КОБУЛ, 23 май. (ТАСС). Афғонистон Демократик Республикасидаги Гильменд вилоятининг ўзидагина 26 мингдан кўпроқ деҳқон оиласи текин ер олди. Ер ислоҳоти натижасида ҳозир мамлакатда жами сал кам 150 минг деҳқон оиласи ерлик бўлди. Кооператив ҳаракати тобора кенг қулоч ёзмоқда. Ҳозир мамлакатда 800 дан зиёд қишлоқ хўжалик кооперативи ишлаб турибди.

Ер ислоҳотини ўтказишдан асосий мақсад — мамлакатда феодализм қолдиқларини тугатиш, меҳнаткаш халқ фаровонлигини ошириш, экономиканинг турли тармоқларини жадал ривожлантиришни таъминлашдан иборат.

МУВАФФАҚИЯТЛИ ВА ФОЙДАЛИ МУЗОКАРАЛАР

БЕЛГРАД, 22 май. (ТАСС). Бугун Белградда ЮСФР Президенти, ЮКС Раиси И. Броз Тито раҳбарлигида ЮСФР Президиуми билан ЮКС Марказий Комитети Президиумининг кенгайтирилган қўшма мажлиси бўлди.

И. Броз Тито Совет Иттифоқига қилган дўстона визити вақтида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев билан олиб борган музокараларининг натижалари тўғрисида мажлис қатнашчиларига ахборот берди.

ТанЮГ агентлигининг хабар қилишича, мажлисда И. Броз Титонинг СССРга қилган визити, шунингдек, олий даражада ўтказилган Совет—Югославия музокаралари муваффақиятли ва фойдали бўлганлиги таъкидлаб ўтилган. Бу музокаралар Югославия билан СССР, ЮКС билан КПСС ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш йўлида қўйилган қадамдир. Бу муносабатлар Белград декларациясида, Москва баёнотида ва Л. И. Брежнев билан И. Броз Тито ўртоқларнинг учрашувлари вақтида тасдиқланган ҳаммага маълум принципларга асосланади.

ВИА АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

ХАНОЙ, 22 май. (ТАСС). ВИА агентлиги хабар беради: Хитой Вьетнамга қарши агрессияси вақтида қўлга олинган асирларнинг биринчи группаси ВСР ва ХХР Қизил Крест жамиятларининг вакиллари томонидан Вьетнам — Хитой чегарасидаги Хуинги пунктида айирбошланди. Ханойдаги музокаралар вақтида ВСР ҳукумат делегациясининг қатъий ва изчил ҳаракати туфайли асирларни айирбошлашга киришилди. Маълумки, Хитой делегациясининг аъзолари буни «жуда ҳам аҳамиятсиз масала» деб ҳисоблаб, умуман муҳокама қилишдан бош тортган эдилар.

Вьетнам томони Хитой вакилларига биринчи навбатда ярадор солдатларни топширди. Асирликда уларга шошилинч медицина ёрдами берилди. Хитой томони Вьетнамга топширган асирларнинг кўпчилиги хотин-қизлар, қариялар ва ўсмирлардан иборат. Уларни агрессорлар Вьетнамнинг вақтинча оккупация қилиб олинган территориясида қўлга туширган эди.

ВСР Қизил Крест жамиятининг вакиллари ўзаро келишиб олинган тартибга мувофиқ асирларни айирбошлашни давом эттиришни таклиф қилдилар.

ПЕКИН УЛЬТИМАТУМ ҚЎЙМОҚДА

(ХАНОЙДАН ХАТ)

18 май куни чошгоҳ пайтда Вьетнам—Хитой музокараларидаги Хитой делегациясининг бошлиғи, ХХР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Хань Няньлун Ханой халқаро клубининг мажлислар залидан сўнгги бор чиқиб, ўз машинасига ўтирди-ю, икки дақиқадан сўнг Хитой элчихонасининг ҳашамдор дарвозасига кириб кетди. Шундан бир соат аввал, делегацияларнинг учрашуви бўлиб турган бир пайтда Хитой элчихонасининг вакили Вьетнам маъмурларидан ХХР ҳукумат делегациясининг Пекинга жўнаб кетиши учун махсус самолётнинг Ханойга қўнишига рухсат берилишини сўраган эди.

Шу тариқа Хитой делегацияси иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш тўғрисида ташқи ишлар министрлари ўринбосарлари даражасидаги музокараларнинг биринчи даврасини вьетнамлик музокарадошларининг фикрини сўраб-нетиб турмай, ўзбошимчалик билан тўхтатиб қўя қолди.

Хўш, бир ой давомида Ханойда бўлиб ўтган бешта учрашувнинг якунлари қандай бўлди? Шу вақт ичида музокараларда бирон-бир каттароқ ёки кичикроқ силжишга эришилгани йўқ, иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларда кескинлик юмшаш бир ёқда турсин, ҳатто кучайди, ҳарбий можаро чиқиш хавфи тугатилгани йўқ.

Хитой делегацияси ўзи илгари айтганидек, Ханойга муносабатларни йўлга солиш ва янги урушнинг олдини олишнинг ўзаро мақбул йўлларини қидириш учун эмас, балки ўз шартларини Вьетнамга зўрлаб қабул қилдириш учун келганлиги дастлабки мажлисларданоқ равшан бўлди.

Биринчи учрашувда Вьетнам Социалистик Республикасининг ҳукумат делегацияси уч банддан иборат бўлган ва чегарадаги хатарли кескинлик манбаини тугатишга доир шошилинч чораларни кўришга қаратилган конкрет ва реал таклифларни ўртага қўйди. Хитой томони бу таклифларни «ишнинг моҳиятини ҳал этмайдиган», «нопринципиал» таклифлар деб баҳолади. Хитой дипломатлари ҳатто бу таклифларни муҳокама қилишдан ҳам бош тортдилар.

Шу билан бирга Хитой делегацияси ўз «таклифлари»ни олиб келган эди. Хитой томонининг фикрича, музокараларнинг кун тартибини улар ва фақат улар тузишлари лозим эмиш. Вьетнам Компартияси Марказий Комитетининг органи — «Нян зан» газетаси Хитой томонининг бу таклифларини «саккиз банддан иборат экспансионизм» деб ҳақли равишда таърифлади. Дарҳақиқат, бу бандларнинг кўпчилиги ҳар қандай мустақил давлат учун мутлақо номақбул эканлиги ҳатто содда одамга ҳам равшан эди. «Гегемонизмга қаршилик қилиш» тўғрисидаги маълум пропаганда тезисига зўр берилганлиги Вьетнамга нисбатан унинг мустақил, эркин ташқи сиёсат йўлидан воз кечишини, СССР билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик ҳамда ҳамкорликдан, қардош Лаос ва Кампучия халқларига интернационал ёрдам беришдан воз кечишни билдиради.

Хитойнинг Ханойдаги элчихонасида бўлиб ўтган матбуот конференциясида Хань Няньлун Кампучиядаги Вьетнам қўшинларини (бу қўшинлар Вьетнам—Кампучия шартномаси асосида шу мамлакатда турибди) олиб чиқиб кетиш тўғрисида Хитой ўртага қўйган талаб—ультиматум эканини ва шу ультиматумни бажармай туриб Вьетнам — Хитой чегарасидаги уруш манбаини тугатиш тўғрисида ҳеч қандай гап бўлиши мумкин эмаслигини айтар экан, ўзининг ғижинганини яшира олмади. Шундай қилиб, Пекин суверен давлатга бошқа мамлакатлар билан муносабатларини қандай қуриши лозимлиги хусусида буйруқ беришга уринди. Хитойнинг Кампучиядаги гумашталари режими барбод бўлганлиги ВСРга қарши Хитой агрессиясининг бош сабабларидан бири эканини у яна бир карра кўрсатди.

Пекиннинг бошқа талаблари — чунончи, ВСРнинг Парасель ва Спратли ороллларига нисбатан ўз суверенитетидан воз кечсин, Хитой миллатига мансуб бўлган ва илгари Пекин пропагандасининг таъсирида Хитойга кўчиб кетиб, у ерда ВСР ичкарисида қўпорувчилик фаолияти ўтказиш учун тайёргарлик кўрган юз минглаб кишилар Вьетнамга қайтарилсин, деган талаблари ҳам ўзини ҳурмат қиладиган ҳар қандай миллат учун номақбулдир.

Вьетнамнинг ҳозироқ ҳал этиш мумкин бўлган масалаларни кўриб чиқиш билан шуғулланиш ҳамда томонларнинг фикрларида катта ихтилофлар бўлган проблемаларни кейинги учрашувларга қолдириш тўғрисидаги таклифига Хитой томони рад жавоби берди. ХХР делегациясининг бошлиғи кибрҳаво билан, Вьетнам Пекин томонидан ўртага қўйилган шартларнинг бутун комплексига рози бўлган тақдирдагина музокаралар давом эттирилади, деб айтди.

Хитой томони ўзининг мутлақо номақбул шартларини зўрлаб қабул қилдиришга уриниб турган бир пайтда, Хитой томони «нопринципиал» деб ҳисобланган ва қўшинларни бир-биридан йироқлаштиришни ва демилитарлаштирилган зона вужудга келтиришни кўзда тутган масаласи ҳал этилмаганлиги сабабли иккала мамлакат ўртасидаги чегарада жуда хатарли вазият баттар кескинлашди. Хитой бутун чегара бўйлаб ўз қўшинларини тинимсиз кўпайтирмоқда, ҳарбий истеҳкомлар ва алоқа йўллари қурмоқда. Ханойда музокаралар давом этиб турган бир ой давомида деярли ҳар куни чегарада ВСРга қарши қуролли иғвогарликлар қилинаверди: Хитой самолётлари Вьетнам осмонига 35 километргача кўп марталаб бостириб кирди.

Вьетнам ҳукумат делегациясининг бошлиғи Фан Хиен айтганидек, музокараларда силжиш бўлиши учун Хитой томони озгина бўлса-да холис ният нишонасини кўрсатиши зарур. Музокараларнинг иккинчи даврасини Пекинда ўтказилиши лозим. У ерда ҳам Вьетнам дипломатлари бемаъни талабларни қабул қилмайдилар, тазйиққа бўйсунмайдилар. Улар низоли масалаларни одилона ҳал этишга сабр-тоқат ва қунт билан ҳаракат қилаверадилар, янги урушнинг олдини олиш учун курашаверадилар. Вьетнам халқи Хитой билан тинчликка ва яхши қўшничилик муносабатларини ўрнатишга интилмоқда, аммо у ўз мамлакатининг озодлиги ва мустақиллигини қўлига қурол олиб ҳам ҳимоя қилишга азму қарор берган.

А. МИНЕЕВ. (ТАСС).

БИРДАМЛИК МИТИНГИ

КАРАКАС, 22 май (ТАСС). Венесуэла пойтахтида Парагвай халқи билан бирдамликка бағишланган оммавий митинг бўлиб ўтди. Лотин Америкаси мамлакатлари қочоқларига кўмаклашувчи Венесуэла комитетининг ташаббуси билан уюштирилган бу намойишда мамлакатдаги оммавий демократик ташкилотларнинг намояндалари иштирок этдилар.

Митинг қатнашчилари Стресснер режимининг ёвузликларини, диктаторнинг реакцион тўдаси Парагвай ватанпарварларига қарши қилаётган жиноятларини ғазаб билан қораладилар. Улар барча сиёсий маҳбусларнинг дарҳол озод этилишини ва Парагвайда муттасил бузилаётган инсон ҳуқуқларининг тикланишини талаб қилдилар.

Парагвай қочоқлари комитетининг вакили Жоэль Касаль митингда сўзга чиқиб, бундай деди: Репрессия ва жабр-зулмга қарамай, Парагвай меҳнаткашлари ўз мамлакатини ажнабийлар ва маҳаллий золимларнинг ҳукмронлигидан халос этиш учун олиб бораётган курашини кучайтирмоқдалар. Парагвайдаги барча тараққийпарвар кучларнинг бирлиги кун сайин ўсиб бораётганлиги манфур Стресснер режими муқаррар ҳалок бўлишини кўрсатмоқда.

ПЕКИННИНГ ИҒВОГАРЛИГИ

ДЕҲЛИ, 23 май. (ТАСС). Ҳиндистоннинг Пресс Эйша Интернэшл информация агентлигининг хабар беришича, Ҳиндистон ҳукумати яқинда жиддий ғалаёнлар бўлиб ўтган Покистон—Хитой чегараси районидаги Кашмир водийсида хитойпараст унсурларнинг ҳаракатини зийраклик билан кузатиб турибди. Ҳиндистон мудофаа министри Ж. Рам шу ғалаёнлар натижасида «кишилар ҳалок бўлганлиги ва моддий шикаст етказилганлиги»ни маълум қилди.

Агентлик Деҳлидаги мўътабар манбаларга суяниб, бу уюштирилган ғалаён орқасида айнан Хитой турганлигини уқтириб ўтади. Шу ғалаёнлар вақтида сўл унсурлар полиция участкаларига ҳужум қилдилар ва ҳукумат муассасаларига ўт қўйдилар.

Ғалаёнлар асосан хитойлар қурган ва Покистон билан Хитой ўртасидаги стратегик Қорақурум тош йўлида юз берди.

Пекиннинг бу ҳаракатлардан мақсади равшан, деб уқтириб ўтади агентлик. Хитой Покистон билан муносабатларини мустаҳкамлаётганлигига қарамай, қўшни мамлакатлардаги қўпорувчи унсурларни қўллаб-қувватлашдан иборат анъанавий сиёсатига амал қилиб, уларнинг ёрдами билан шу муҳим районда қўғирчоқ давлат — «Кашмир республикаси»ни тузиш фикридан қайтган эмас. Бундай «мустақил республика» кимнинг йўл-йўриқларини бажариши ва кимнинг ҳукмронлиги остида бўлишига шак-шубҳа йўқ.

ОДИЛОНА ДАЪВАТ

ЖЕНЕВА, 23 май. (ТАСС). Бу ерда ўтказилаётган XXXII Жаҳон соғлиқни сақлаш ассамблеясининг қатнашчилари ялпи мажлисда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Африка қитъасидаги ёш мустақил давлатлар билан, Африка жанубидаги миллий-озодлик ҳаракатлари билан ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги резолюцияни тасдиқладилар.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти резолюцияларининг бирида Родезияда тузилаётган қўғирчоқ режим билан ҳар қандай алоқа қилишдан воз кечиш, унга ҳеч қандай ёрдам бермаслик таклиф этилгач. Резолюция Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотини соғлиқни сақлаш соҳасида Зимбабве ватанпарварлик фронтига ёрдамни кучайтиришга даъват этади.

(ТАСС).

АСОСЛИ ТАШВИШ

ТЕҲРОН, 23 май. (ТАСС). «Кайҳон» газетаси редакцияси ходимларидан 130 кишининг забастовкаси бир ҳафтадан кўпроқ давом этмоқда. Бу забастовка реакцион доираларнинг йўриқлари билан иш кўраётган газетанинг баъзи ходимлари етакчи редакторлар ва мухбирларга газета навбатдаги сонини чиқаришларида халақит берганларидан кейин бошланди. Бунинг устига бу ходимлар уларни редакциядан ҳайдадилар.

Шуни қайд этиш кераккн, айни шу журналистлар генерал Азҳарининг ҳарбий ҳукумати ағдарилганидан кейин «Кайҳон» газетасини шоҳ режимига қарши, демократия ва тараққиёт учун курашда таъсирчан қуролга айлантирган эдилар. Эндиликда эса ҳаммага маълум шоҳпарастлар ва антикоммунист Зарнигор сингари кишилар яна редакцион коллегияга бош бўлиб қолдилар. Зарнигор революциядан кейин дарҳол лавозимидан четлаштирилган эди.

Мамлакатнинг турли сиёсий ташкилотлари реакция ва контрреволюцион унсурлар Эроннинг демократик матбуотига қарши авж олдириб юборган кампанияси муносабати билан асосли ташвиш билдирмоқдалар.

● СПОРТ ● СПОРТ ●

ЧАВАНДОЗЛИК:

СОВРИНДОРЛАР САФИДА БЎЛАМИЗ

Амир ўз арғумоғини майдон бўйлаб елдириб юрарди. У, «артистини» тўсиқларга солиб кўрди. Росмана мусобақада қоқилиб қолмаслик учун отни ўзига мойил этишга уринди. Орадан бир соат ўтар-ўтмас ғолиблик соврини учун кураш бошланди.

Мусобақани Амир Ахметшин бошлаб берди. У баландлиги 160 сантиметрлик 13 тўсиқдан «артист»ни муваффақиятли олиб ўтди. Рақиблари Н. Катков билан Е. Лопатинлар тўсиқлардан ошишда хатоликларга йўл қўйиб, бири тўртта, иккинчиси саккизта жарима олди.

Мусобақанинг иккинчи босқичи бошланишида ҳам Амирнинг шашти баландлиги, руҳи тетиклиги кўзга ташланиб турарди. Тўсиқларнинг биридан ўтаётганда отнинг туёғи тегиб кетганлиги ҳисобга олинмаса, бу сафар ҳам соф ғалабага эришди деса бўлади. Машқда қийин бўлса, жангда осон кўчади, деганлари шу бўлса керак. Ахметшиннинг бу муваффақияти мутахассисларда зўр умидворлик уйғотди. Андижонлик моҳир чавандоз маҳоратига яраша ғолиблик совринини қўлга киритди.

Умуман андижонлик чавандозлар Спартакиада баҳсларига пухта ҳозирлик билан келишган эди. Улар «Кичик соврин» учун курашда муваффақият қозониб, Ўзбекистон кубоги соҳиби бўлдилар. Спартакиада чемпиони бўлишда таниқли суворий Валерий Дворянинов ҳам ажойиб натижаларга эришганини алоҳида қайд қилиш керак. Учкураш мусобақаларида Валерийнинг олдига тушадигани топилмади. Халқаро классдаги спорт мастери бўлиш учун курашаётган бу чавандознинг орзуси яна бир ойдан кейин бошланадиган СССР кубоги учун мусобақада ёки СССР халқлари ёзги Спартакиадасида юқори натижа кўрсатишдир.

От ўйнатиш баҳслари ҳамиша серзавқ ва мароқли бўлади. Бу сафар ҳам А. Ковшовнинг шогирдлари олқишга сазовор бўлдилар. Тошкентлик тренернинг ўғли Юрий Ковшов қўшсовриндор бўлган бўлса, Надежда Долженко «Катта соврин»ни қўлга киритди. Умумкоманда ҳисобида Тошкент шаҳар чавандозлари Спартакиада чемпиони бўлишга эришдилар. Андижонлик суворийлар билан Тошкент области спортчилари ғолиблик супасининг иккинчи ҳамда учинчи поғоналарига кўтарилдилар.

Мусобақа мобайнида самарқандлик чавандозларнинг маҳорати ошиб бораётгани кўзга ташланди. Бу областда чавандозлик бўйича ажойиб база вужудга келтирилганлиги ўз самарасини бермоқда. Уйлаймизки, Олег Бадалов сингари умидли чавандозлар йирик мусобақаларда мухлислар ишончини оқлайдилар. Республика Спартакиадаси мусобақаларида юқори натижаларга эришган чавандозлардан иборат Ўзбекистон терма командасини тузишни мўлжаллаб қўйдик. Мақсад СССР халқлари Спартакиадасида астойдил курашиб, совриндорлар сафида бўлишдир.

М. ИСМОИЛОВ,
Халқаро классдаги спорт мастери.

Суратда: моҳир чавандоз А. Ахметшин «артист» лақабли арғумоқда.

С. Гапич фотоси.

ФАН ЯНГИ УФҚЛАР ОЧМОҚДА

ЕЧИЛГАН ЖУМБОҚ

✦ ХИРУРГИЯДАГИ АНТИҚА, АММО УНУТИЛГАН УСУЛ ✦ АУТОГЕМОТРАНСФУЗИЯ ВА УНИНГ АФЗАЛЛИГИ ✦ МЕДИЦИНАДА ОЛҒА ТАШЛАНГАН ҚАДАМ ✦ ОДДИЙ, ҚУЛАЙ ВА ИСТИҚБОЛЛИ МЕТОД ✦ ТАХЛИКА ВА ТАШВИШГА ЎРИН ЙЎҚ ✦ ҲАР БИР БЕМОР — ЎЗИГА ДОНОР

Балиқ сув билан, инсон қон билан тирик дейдилар. Аслида ҳам шундай. Мана, салкам 60 йилдирки, медицина амалиётида донор қонидан кенг фойдаланилиб келинади. Бу усулнинг тажрибада қўлланилиши, айниқса, урология фанининг ривожида муҳим омил бўлди. Натижада катта ёшдаги ҳамда кексаларда урология операцияларини ўтказиш имконияти туғилди. СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир-аъзоси, совет урология фанининг йирик намояндаларидан бири, профессор А. Я. Пителнинг таъкидлашича, урология операцияларининг қарийб 60 проценти беморга донор қонини қуйиш билан ўтказилади. Бу ҳол «ҳаёт шарбати» — қоннинг қандай катта шифобахш хусусиятга эга эканлигини яна бир бор исботлайди.

Улуғ Ватан уруши йилларида қанчадан-қанча ярадорларга донор қони қуйилиб, уларнинг қил устида турган ҳаёти сақлаб қолинган. Аммо, ҳар қандай назариянинг ягона мезони —амалиётдир. Кейинги йилларда олимлар беморга донор қонини қуйиш ҳамиш ҳам «силлиқ» кўчавермаслиги организм ўзга қонни ҳамма вақт ҳам қабул қилавермаслиги, айрим ҳолларда ҳатто нохуш оқибатларга олиб келишига амалиётда ишонч ҳосил қила бошлади.

Операциядан кейин беморга, албатта, донор қони қуйилларди. Бегона қонни хаста организм бирданига «ҳазм» қилолмайди. Натижада беморда турли оғриқ, санчиқ, кўнгил айниш, қайт қилиш, хушдан кетиш каби нохуш ҳолатлар содир бўлади. Баъзан юрак уришдан тўхтаб ҳам қолади.

Ҳозирги замон медицинаси қанчалик тараққий этган бўлмасин, у ҳамон донор қонидаги айрим касалликлар микробини (масалан, гепатит-сариқ), аниқлашга қодир эмас. Масалан, АҚШда донор қони қуйилган 300 минг нафар беморда зардоб гепатити қайд этилиб, улардан 3300 нафари ҳаётдан эрта кўз юмган.

Бундай нохуш маълумотлар бусиз ҳам ниҳоятда оғир бўлган хирурглар ишини янада мушкуллаштириб юборди. Донор қонининг «ишкали» аниқланмагунча, хирурглар уни беморни сўнгги нуқтадан ҳаётга қайтаришнинг муҳим воситаси, деб билишган ва унга қараб иш тутишарди. Урология операциялари аксарият кекса беморларда ўтказилади. Агарда бу хасталарнинг жигар ёки буйраги шикастланган бўлса, донор қони туфайли юз берадиган реакцияга организм кўпинча дош беролмайди. Тўғри, бемор қони билан донор қонининг группаси бир-бирига мос келмаслиги оқибатида содир бўладиган реакциянинг дастлабки белгилари сезилиши биланоқ кўрилган муолажа чоралари бу жараённинг олдини олиши ёки уни секинлаштириши мумкин. Жуда катта эҳтиёткорлик ва ўта синчковлик талаб қиладиган бу тадбир ҳам барибир хирургларнинг ниҳоятда нозик ишини енгиллаштира олмайди.

— Хўш, энди нима қилиш керак эди? — дейди медицина фанлари доктори, профессор Одил Мухторович Мухторов. — Бенуқсон, яъни «идеал донор» топишимиз лозим бўлиб, токи беморга қон қуйилганда, қон группалари номутаносиблиги рўй бермасин, хастани нохуш ҳолга соладиган реакция бўлмасин. Ниҳоят уни топдик. Бу «идеал донор» — беморнинг ўзи эди.

1934 йилда мамлакатимизда шифокор С.Д. Дошоян антиқа усул қўлланган. Бу методнинг моҳияти шундаки, у беморни операция қилмасдан бир неча кун олдин ундан қон олган. Операция жараёнида касалга ўша қонни қайта қуйган. Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаш кераки, донор қони танқислигидан С. Д. Дошоян бу методни қўлланишга мажбур бўлган. Кейинчалик мамлакатимизда донорлик ва қон қуйиш хизмати ривожланиб кетганлиги сабабли бу усул қўлланилмай, унутилган.

Аутогемотрансфузия (бемордан олинган қонни унинг ўзига қайта қуйиш усули)га қизиқиш мамлакатимизда 60-йиллардан бошланди.

— Бундай йўл тутилишига сабаб донорлар қонининг етишмаганидан эмас, — дейди профессор,— балки қон таркибида унинг номутаносиблигини туғдирувчи олдин номаълум бўлган кичик группаларнинг аниқланиши сабаб бўлди. Бунга шуни ҳам қўшмоқ керакки, ҳар бир беморнинг қони ўзига «синашта», донорники эса бегона. Беморга қуйилган донор қони қисман нобуд бўлади, хастанинг ўз қонида эса бундай ҳолат содир бўлмайди. Лекин шунга қарамай, аутогемотрансфузия усули хирургия амалиётида кенг қўлланилаётганига қарамай, урологияда ўзига ҳали катта йўл топиб олганича йўқ. Тўғри, бу соҳанинг ташаббускорлари бор. М. Ж. Жаводзода, В. П. Мусатов каби олимларнинг иши фикримизнинг далилидир.

— Бунинг сабаби нимада?— сўраймиз Одил Мухторовдан.

— Биласизми, бунинг биринчи сабаби, урология касаллигига чалинганларнинг деярли 70 проценти катта ёшдагилар ёки кексалар. Уларнинг организми қон танқислигига жуда сезувчан, деган фикр медицинага жуда-жуда сингиб кетганидан. Шунинг учун мамлакатимизда ҳам, хорижда ҳам 50—55 ёшга борган киши ҳатто у мутлақо соғлом бўлса ҳам, унинг донорлик қилишига рухсат берилмайди. Нима қилиш керак? Наҳотки, бу ечилмайдиган жумбоқ бўлса?! Диққат-эътиборни ечимини кутаётган шу масалага қаратдик. Назарий тайёргарликдан сўнг 70-йилларнинг бошида амалий ишга киришдик. Олдин бемордан операциядан сўнг унга қайта қуйиш учун керак бўладиган қоннинг муқобил миқдорини аниқладик. Бунда шундай йўл тутдикки, бемордан қон олинганда унда ҳеч қандай асорат сезилмасин. Тажриба бошлаб юборилди. Бу ишга урология клиникасининг ходими Асилбек Асадович Ғайбуллаев дадил қўл урди.

— Урология хасталигига чалинган беморлардан қон олишга қадар, — дейди Асилбек Ғайбуллаев. — Устозим Одил Мухторов билан бирга бир талай илмий адабиётларни кўздан кечирдик. Манбаларнинг аксариятида кексалардан қон олиш қалтис иш. Уларнинг организми бунга жуда сезувчан бўлади, деган фикр ҳукмрон эди. Биз аввало, бемор қонининг таркибини ўргандик. Кекса касаллардан қон олингандан сўнг уларнинг юрак-қон томир системаси фаолиятида содир бўладиган ўзгаришларни кузатдик. Натижаси қандай бўлди дейсизми? Кутилгандан ҳам зиёда. Ўтказилган тадқиқотлар шуни кўрсатдики, урология касаллигига чалинган катта ёшдаги беморлардан бир марotaба 200—250 миллилитр миқдорда қон олиш уларнинг ҳаёти учун мутлақо зарарли эмас экан. Айрим ҳолларда ҳатто кекса ёшдаги бундай беморлар учун бу тадбир фойдали бўлиб чиқди.

Дадиллик билан, катта тайёргарликдан сўнг бошланган бу тажриба натижасида қанчадан-қанча кекса беморлар дард чангалидан фориғ бўлишди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Тошкент врачлар малакасини ошириш институти урология кафедраси мудири Одил Мухторов ва унинг шогирди Асилбек Ғайбуллаевнинг бу изланиши медицина илмида, аниқроғи, урология фанида яна бир олға ташланган дадил қадам бўлди. Чунки инсон саломатлиги посбонлари бўлишдек ниҳоятда шарафли ва қийин соҳани танлаган устоз ва шогирд ҳеч ким юрмаган сўқмоқдан бориб, медицинанинг шу соҳасида «қўриқ» очишди. Улар урология касаллигига чалинган кекса беморларда аутогемотрансфузия техникасини қўлланишни ишлаб чиқишди.

Бу усулнинг афзаллиги нимада? Аввало, ҳар бир бемор ўз-ўзига донор бўлгач, қон қуйиш станцияларига иш камроқ тушади. Беморнинг ўз қони операциядан сўнг унинг ўзига қайта қуйилгач, хирург ўринсиз ташвиш ва тахликадан холи бўлади. Беморнинг ўз қони унинг дардига донор қонидан бир неча маротаба яхшироқ малҳам бўлиши ҳам амалда исботланди.

Тошкентдаги биринчи шаҳар клиник шифохонасига жойлашган урология кафедрасининг мудири Одил Мухторов ва тиббиёт илмида дадил парвозини бошлаган Асилбек Ғайбуллаевнинг бу хайрли иши туфайли бир неча йилдан бери мазкур шифохонанинг урология клиникасида даволашнинг бу самарали усули муваффақиятли қўлланилмоқда. Ўтган йиллар мобайнида икки мингдан кўпроқ беморга унинг ўз қони қуйилди. Қувончли ери шундаки, биронта хастада на реакция содир бўлди, на касал оғирлашди. Бу усулнинг тиббий аҳамиятини юқоридаги мисоллар яққол кўрсатиб турибди. Унинг иқтисодий афзаллиги нимада?

Аввалambor, беморларни ҳаётга қайтариб уларнинг фаол кексалигини таъминлайди. Қолаверса, бир флакон (кичик шиша идиш)даги 200 миллилитр донор қони тахминан 22 сўм харажат талаб қилади, —дейди А. Ғайбуллаев. —Беморнинг шунча миқдордаги ўз қони учун эса бор-йўғи 55 тийин сарфланади. Бу ҳам идиш ва консервантга кетади. Бошқача қилиб айтсак, бу усул донор қони тайёрлашга нисбатан жуда арзонга тушади.

Лекин гап бунда эмас. Бизнинг давлатимиз бебаҳо бойлик—инсон саломатлиги учун маблағ аямаган, аямайди ҳам. Бу методнинг қиммати шундаки, энг аввало, у бемор учун ҳам, жарроҳ учун ҳам ниҳоятда хавфсиз, ташвишсиз, тахликасиз. Донор қони операциядан сўнг беморга қуйилганда у реакция бериб, асорат қолдиради. Баъзи ҳолларда кўнгилсиз ҳодисаларга ҳам олиб келиши мумкин. Бегона қон туфайли бир дарддан қутилган бемор ундан хавфлироқ юқумли касаликка чалиниши мумкин. Операциядан толиқиб чиққан касал янги дард ҳуружига ҳамиша ҳам бардош бера олмайди.

—Бемордан аввал қон олинса, операция вақтида у яна қон йўқотса, хастанинг силласи қуриб, аҳволи оғирлашмайдими?

— Аслo. Олдин олинган қоннинг ўрнини тўлдириш учун организм дарров «ишга киришиб» кетади. Тезда бунинг уддасидан чиқади ҳам.

Бу ҳол маълум маънода операция жараёнида бемор кам қон йўқотишига омил ҳам бўлади. Қолаверса, ҳамма иш бевосита мутахассис шифокорларнинг назорати остида олиб борилади. Худди шу йўл билан бемор операцияга тайёрланади.

—Бемордан аввал қон олмай, операция жараёнида йўқотадиган қонини унинг ўзига қайта қуйиш мумкин эмасми?

—Буни амалга оширса бўлади. Бироқ, қонни тозалаш ва қайта ишлаш учун анча вақт керак. Бу соҳада изланишлар, тадқиқотлар, тажрибалар ўтказилмоқда.

Аутогемотрасфузия оддий, истиқболли ва ишончли усулдир. Чунки бемордан олинган қон шифохонанинг ўзида махсус қон қуйиш бўлимида сақланади. Хирург операциядан сўнг истаган пайтда уни эгасига қуяверади. Бемор қонида у ёки бу хасталикнинг микроби бўлган тақдирда ҳам, бу организм учун «синашта» бўлиб, реакция бермайди, асорат ҳам қолдирмайди.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг бош урологи, профессор Одил Мухторов ва илмий ходим Асилбек Ғайбуллаев муолажанинг муваффақияти учун бемордан кам қайғуришмайди Шунинг учун ҳам етти ўлчаб, бир бор танага тиғ теккизишади. Бу—тиғ шифобахш тиғ.

Шифокорлик қасамёдига ҳамиша содиқ, ўз соҳасининг фидойилари бўлган, кишиларнинг фаол кексалигини таъминлаш учун тинмай курашаётган устоз ва унинг садоқатли шогирдига бу хайрли ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

Ўткир АБДУАЗИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратда: профессор О. Мухторов [ўнгдан] ўз ҳамкасблари билан.

А. Тўраев фотоси.

ФАРҒОНА

ҲАММА ЯХШИ НАРСАЛАР — БОЛАЛАРГА

Қувасой шаҳрининг ёш гражданлари Халқаро болалар йилида ажойиб совға олдилар. Шаҳар марказидаги бир неча гектардан иборат кўркам манзарали жойда болалар боғи барпо этилди. Янги болалар боғида ўғил-қизларнинг яйраб дам олишлари учун барча шарт-шароит муҳайё қилинган. Болалар парки қарийб олтмиш минг сўмлик ашелар билан жиҳозлангач.

ХОНАДОНЛАРГА ТАБИИЙ ГАЗ

Фарғона райони қишлоқларини табиий газ билан таъминлашда сўнгги йилларда салмоқли ишлар қилинмоқда. Яқинда икки қишлоқ хонадонларида зангори олов ёна бошлади. Шу йилнинг ўзида районда яна олти километр газ қувури ётқизилиб, 400 хонадонга табиий газ туширилади.

Ахборот

МАЪРИФАТ МАСКАНИ

Қува районидаги Дмитров номли колхозда замонавий, кўркам мактаб биноси қурилиб, ишга туширилди. 624 ўқувчига мўлжалланган янги маърифат маскани лабораториялар, ўқув кабинетлари, шинам спорт залларига ҳам эга.

БОҒЧАЛАР КЎПАЙМОҚДА

Область шаҳар ва районларида шу йилнинг ўзида қатор болалар муассасалари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Охунбобоев районидаги «Ўзбекистон» колхозида куни кеча кичкинтойларга тортиқ қилинган 95 ўринли «Гулшан» болалар боғчаси шулар жумласидандир. Шунингдек, Қувасой шаҳридаги «Шарқ юлдузи» совхозида, Марғилон шаҳрида ҳам янги боғча — яслилар иш бошлади.

О. ҲАКИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ва эълонлар

●

«МАЛЫШ»— КИЧКИНТОЙЛАРГА

Оилангизда фарзанд туғилди. Бу воқеа қанча-қанча қувончли ташвишлар келтирмайди, дейсиз. Ахир, кичкинтойга кийим керак, алоҳида каравот, сайр қилдириш учун эса аравача лозим бўлади.

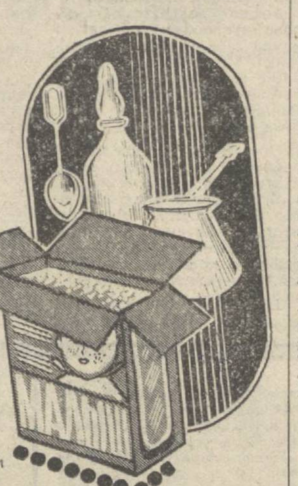

Аммо кичкинтойнинг ҳаёти ва саломатлиги учун энг муҳими овқатланишдир. Янги туғилган чақалоқ учун энг яхши овқат, албатта, кўкрак сути ҳисобланади. Агар сут бўлмаса, ёки керагидан кам бўлса сизга Волковис сут-консерва комбинати томонидан ишлаб чиқарилган «Малыш» ва «Малютка» қуруқ сут аралашмалари қўл келиши мумкин.

«Малютка» ва «Малыш» энг юқори сифатли сигир сутига каймоқ, ўсимлик мойи, пархез ун ва қанд қўшиб тайёрланади. У ўз таркиби жиҳатидан кўкрак сутига яқин туради. Аралашмага шунингдек витаминлар ва минерал тузлар ҳам солинади.

«Малютка» соғлом ва чала туғилган болаларга туғилганидан бошлаб бир-икки ойлик бўлгунгача тавсия этилади. «Малыш» бир-икки ойликдан ёшга тўлгунгача берилади. «Малыш» аралашмаси гуруч, арпа, гречиха уни ва тариқ аралаштирилиб тайёрланади.

АРАЛАШМАЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШДА УНДА ЕЗИЛГАН ҚОИДАЛАРГА ҚАТЪИЙ РИОЯ ҚИЛИНГ!

Аралашмани тайёрлашда унинг таркибидаги баъзи моддаларни кўпайтириш кичкинтойга ёмон таъсир қилиши мумкинлигини ёдда тутинг. Ундан фойдаланаётган кезларда врачнинг маслаҳати— сиз болага балиқ мойи ёки Д витамини берманг. Чунки бу моддалар аралашмаларда ҳам мавжуддир. Кичкинтойни сунъий овқат билан боқаётганда тозаликка риоя қилиш, шиша ва сўрғични тозалаб ювиш ва қайнатиш овқатни ёпиқ идишда тоза сақлаш лозим.

«МАЛЮТКА» ВА «МАЛЫШ» АРАЛАШМАЛАРИ МАГАЗИНЛАРНИНГ СУТ ВА БАКАЛЕЯ БЎЛИМЛАРИДА СОТИЛАДИ.

«УЗМЯСОМОЛТОРГ» РЕСПУБЛИКА БАЗАСИ
«УЗТОРГРЕКЛАМА» ТЕЛЕПРЕСС АГЕНТЛИГИ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ МИНИСТРЛИГИ

ЎЗБЕК ХОРЕОГРАФИЯ БИЛИМ ЮРТИ

1979—1980 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Халқ рақс бўлимига — 10—11 ёшдаги, 3-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган қиз ва ўғил болалар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 8 йил.

Классик рақс бўлимига — 13—14 ёшдаги, 6-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган қиз ва ўғил болалар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 5 йил.

Билим юртига қабул қилинувчилар махсус текширувдан ўтказилади.

Классик рақс бўлимидаги ўқувчиларга ўқиш даврининг 6-йилидан бошлаб, халқ рақс бўлимидаги ўқувчиларга ўқиш даврининг 3-йилидан бошлаб стипендия берилади.

Аризалар ота-оналар томонидан директор номига ёзилиб қуйидаги ҳужжатлар билан биргаликда берилади: ўрта мактабдан характеристика — йўлланма, қандай ўқиганлиги тўғрисида мактабдан табели, соғлиги тўғрисида ўрта мактабдан саломатлик картаси, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома 3х4 см. ҳажмидаги фотосурат (бош кийимсиз олинган).

Ҳужжатлар махсус текширув хулосаларидан кейингина берилади.

Аризалар 30 майгача қабул қилинади.

Қабул қилиш комиссияси 1 июндан 15 июнгача эрталаб соат 10.00 дан ишлайди.

Билим юрти қошида ётоқхона бор.

Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳар, Педагогика кўчаси, 31-уй, Телефонлар: 56-24-36, 56-05-28.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАОРИФ МИНИСТРЛИГИ

РЕСПУБЛИКА РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

1979—80 ўқув йили учун

СИРТҚИ БЎЛИМГА

РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ИХТИСОСИ БЎЙИЧА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Миллий мактабларни битириб сиртқи бўлимга кираётганлар қуйидаги фанлардан кириш имтиҳони топширадилар: РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (оғзаки ва ёзма, миллий мактаблар программаси ҳажмида), СССР ТАРИХИ, ЧЕТ ТИЛИ;

Ўрта мактабни рус тилида битирганлар қуйидаги фанлардан кириш имтиҳонлари топширадилар: РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (оғзаки ва ёзма), СССР ТАРИХИ, ЧЕТ ТИЛИ.

Сиртқи бўлимга мактаб ўқитувчилари, тарбиячилар, пионервожатийлар, ҳунар-техника таълими ўқитувчилари ва бошқа ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш билан боғлиқ бўлган ишда ишлаётганлар ҳамда Совет Армияси сафидан запасга бўшатилган ўрта маълумотлилар ёшидан қатъи назар қабул қилинадилар.

Аризалар 1 июнгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари — 1-20 июнь кунлари ўтказилади.

Машғулотлар — 25 июндан бошланади.

Сиртқи бўлимга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: институт ректори номига ёзилган ариза, характеристика, ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), 286-формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 4 дона фотосурат, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (муассасада тасдиқланган).

Паспорт, ҳарбий билет ёки ҳарбий рўйхатдан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳнома шахсан кўрсатилади.

Институт адреси: 700110, Тошкент шаҳри, 110, А. Икромов райони, Литературная кўчаси, 4-уй (35-автобуснинг «Рус тили ва адабиёти институти» бекати).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Вақт. 9.40 — Гимнастика. 10.05 — Моҳир қўллар. 10.35 — Чегарадаги осойишталик. Бадиий фильм. 11.40 Концерт. 12.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Илмий-оммабоп фильмлар. 16.00 — Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. 16.30 — Шахмат мактаби. 17.00 — Ёшлар адреслари. 18.00 Халқ оҳанглари. 18.15 — Афғонистоннинг янги куни. Ҳужжатли фильм. 18.30 — Миллионлар ленинча университети. 19.00 — Расмларда қуёш акси бор. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — 1979 йил қўшиқлари. 20.10 — Менинг дўстим Моцарт. Спектакль. 21.30 Вақт. 22.05 — Руҳим — кўз ўнгингда гавдаланади. И. С. Тургенев. 23.20 — Велосипед бўйича жаҳон пойгаси. 23.35— Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Тоғларда дарёлар ҳайқириб оқади. Бадиий фильм. 12.50 — Шеърият мухлисларига. 13.10 — Ҳужжатли фильм. 13.30 — Бонивур қалби. Бадиий фильм. 2-серия. 18.20 — Мультфильм. 18.30 — Ёшлик. 18.55 — Рақс — ҳаётим менинг. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ғазал оқшоми. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Вақт. 22.05 — Рус тили — СССР халқлари дўстлиги ва ҳамкорлиги тили. 22.25— Пётр I. Опера.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.40 — Рус тароналари. 20.00 — Янгиликлар. 21.20 — Ким хайриҳоҳ—ким қарши. Бадиий фильм. 1-серия.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Матлуба Дадабоева ва Маҳбуба Ҳасанова куйлайди. 12.00 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00— Чорвачилик бўйича социалистик мажбуриятлар қандай бажарилмоқда? 13.30 — Э. Пьеха ва В. Ободзинский ижро этади. 14.00 — Пиллакорлар ҳузурида. 18.30 — Қишлоқда турмуш ва маданият. 18.40 — Ёшлик. 20.25 — Концерт. 22.28 — Концерт. 23.20 — Дам олиш концерти.

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 24/V да **Оққуш кўли,** 25/V да **СССР халқ артисти Б. Қориеванинг ижодий кечаси.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/V да **Кўрмайин босдим тиконни,** 25/V да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 24/V да **Сени... мен уйлантираман** (Островский номли Тошкент театр-рассомчилик санъати институти V музикали драма факультети студентларининг диплом спектакли), 25/V да **Паранжи сирлари** (15.00), **Хотинимнинг эри** (19.00).

●

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

25 май соат 19.00 да

СССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати

Бернора ҚОРИЕВАнинг

ИЖОДИЙ КЕЧАСИ

ПРОГРАММАДА: классик, миллий ва замонавий балетлардан саҳналар.

ҚАТНАШАДИЛАР: Навоий номли театр солистлари — Тошкент область Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар: И. КИСТАНОВ, Р. КАРИМОВА, Ш. ТУРСУНОВ, С. ГРЕБЕНКИН, А. ГЕВОРГЯН; Навоий номли театр стажёри Жаклин АҲМЕДОВА (ФРГ), театрнинг балет труппаси ва симфоник оркестри.

ДИРИЖЕРЛАР: СССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Д. АБДУРАҲМОНОВА; Ғ. ТУЛАГАНОВ, Х. ШАМСИДДИНОВ.

Билетлар сотилмоқда.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллегияси У. Юсупов номли аграр-саноат бирлашмасининг бош директори Ж. Х. Хоназаровга онаси

Зебинисо БОЙЗОҚОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000. Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45 32-53-04 редактор ўринбосарлари — 33-79-14 32-53-05 33-06-83, 32-55-04 масъул секретарь — 33-44-55 32-55-05 секретариат — 33-72-83 32-53-06; БЎЛИМЛАР партия турмуши — 33-34-69 32-53-97 32-57-19 марксизм ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70 халқаро ҳаёт — 32-54-18 саноат транспорт ва капитал қурилиш — 33-47-80 32-53-14 32-54-09 қишлоқ хўжалиги — 33-76-04 32-53-15 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36 32-54-35 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20 32-54-26 фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-54-27 32-55-17 32-54-28; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43 33-35-53 32-53-18 32-53-20 32-53-21 32-54-13 иллюстрация — 32-57-22 коммунистик тарбия — 32-54-29 стенографистка — 33-73-43 32-54-05 жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ КАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 5-19-71 Сирдарё — 2-09-70. Сурхондарё — 3-55-35. Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84, Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85. Жиззах — 31-66 Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 02947. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Е. — 117.